

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

(Arch.)

150

~~10~~
~~79~~

4° Birch. 130.

100

COMMENTARIUS

CAROLI PATINI,

I N

ANTIQUUM MONUMENTUM

MARCELLINÆ,

E GRÆCIA NUPER ALLATUM.

PATAVII, M. DC. LXXXVIII.

Ex Typographia Seminarii.

SUPERIORUM PERMISSU.

Bayerische
Stadtbibliothek
München

968
Quid sepulcrorum monumen-
ta ; quid elogia, quid ceremoniæ
significant?

Cicero.

Non defunctorum causâ , sed
vivorum , inventa est sepultura .

Seneca .

D. FRIDERICO
MARCELLO,
SENATORI AMPLISSIMO,
CAROLUS PATINUS.

*E*rente litteratorum consuetudine suas meditationes chartis consignatas alicui offerre, ei maxime attendunt prudentiores, ut certo quodam pacto congruerent, aut certe disconvenirent nullo. Modico farre & saliente mica, rebus quidem humano generi utilissimis, sed tenuissimo ac vulgari prorsus libamine, immortalis Numini sacrificare licuit: Cæcum picturis, doctis lucubrationibus imperitum, togatum Senem armis donare nusquam licuit: Quævis profecto offerre, sed non quibus, semper fas fuit.

Quo minus vereor hunc qualemcunque Commentarium Tibi dicare, Illustrissime & Excellentissime D. antiquissima nominis tui gloria refertissimum. Recentiore Majores tui, monetis, navibus, festis MARCELLINIS, fascibus, lituis, triumphalibus ornamentis, coronis, majestæteque ita decoraverunt, ut MARE COELUM propriis nominibus illos decantare videantur. Et maxime Laurentius ille MARCELLUS, quem, ingens civium amor supra Pompejum extulit, extremâ hostium ad Helespontum prostratio, Achillem Venetum cognominavit. Recentissimam ipse Tu præbes, ut quam prodigiorum mater Gracia in celebribus illis Septemviris sapientiam admirata est, cultiorem in Te suspiciat, necesse est, ejusdem Gracia vi-

A 2 Etor

Etor Venetus Genius . Inde est ut MARCELLINAM meam Tibi offerre constituerim, ad tanta gentis decus suam conferentem symbolam .

Qua pacto elegans illud Monumentum ad meas manus pervenerit, jam enarrandum duco . Sublevandis sine crimine, vita miseriis, studiique medici asperitatibus, vetera antiqua quae occurrerent omnis generis signa investiganda mihi proposui, quò præter summam animi recreationem, Reipublicæ litteraria ac posteris quomodocunque indicarem, natum me, nec plane inutilem civem cosmopolitanum fuisse, sed quamvis ludentem & pro πατήρων, quidpiam erudita eorum delectationi contulisse .

*Amicos aliquot eram adhortatus, dum quid ejusmodi compareret, me monere dignarentur : E quibus unus cujus agritudinibus mederi soleo, & ille mei studiosissimus, litteris significavit marmorea quædam fragmenta, antiqui operis, tabellas præcipuè duas seu cippos, caput unum, atque varia statuarum frustra, apud mercatores externos è Peloponeso redeuntes, latere vanaliaque proflare : Confestim delineatoris operam curavi adhibendam, a quo post alterum diem excepi rudia pretiosissimorum signorum lineamenta . His perspectis, Amicum scripto rogavi, ne crumena parceret, hanc mihi emptionem ita cordi esse, ut ni moraretur publicum docendi munus, vix me contineri posse, quin Venetias advolarem . Spei successit eventus, & ardenti meo desiderio diligentissimè & amplissimè satisfactum est . Marmora illa tua sunt, rescripsit ille, a quo ut opinor pretio coëmpta, in ades meas illico deportata, crasque occasione charissimi tui nepotis Ludovici Patavium redeuntis, ad Te mittenda . Salienti præ latitia cordi nox, fatebor, paulò longior fuit : Quæ jucundè nuntiata fuerant, majori me voluptate percule-
runt, cum ad civitatis portum (portello dicunt) appulso, ex humeris bajulantium nonnihil sculptura quasi furtim intueri licuit . Domum exportata, majori me gaudio affecerunt, ac præcipuè mirabile illud MARCELLINAE, ut de cæteris taceam, monumentum, adeo egregiè sculptæ, ut immortalis Praxitelis, Phidiae, aut Lysippi fama non indignum opus esse videretur .*

Ultrò

Utrò me recreabant eruditi characteres rem sacram demonstrantes: Sacram dico, ad Festi mentem: Sacrum enim est, inquit, quodcumque modo & instituto civitatis consecratum sit, sive ædes, sive ara, sive signum, sive locus, sive pecunia, sive quid aliud quod Diis dedicatum & consecratum sit, quibus certè nihil ad rem nostram convenientius. An præteribo l. 6. §. 2. ff. de divis. rer. Sacrae res sunt quæ publicè consecratae sunt, non privatè, hoc quippe marmor a bino populo Aeternitati consecratum est: Et l. 9. Sacra loca ea sunt quæ publicè sunt dedicata, sive in civitate sint sive in agro. Talia cogitanti ac dicenti facete objecit quem itineris comitem deduxeram, juris non ignarus, res sacras in commercium duci non posse, nec ideo earum dominium acquiri, l. 6. & 34. §. Omnium, ff. de contr. emp. & l. 2. §. 1. ff. qua rei pign. Timidiorem terruisset hoc Sophisma, Commmercium; inqueiebam, & emptio inter legitimos acquirendi modos numerantur, ut constat ex l. 5. ff. de just. & jure: Ejusmodi deinde Paganorum sacra, a sacrosancta Religione Christiana esse abrogata nemo nescit, nunc ideo profana habentur, & acquiri legitime possunt: Utinam profecto plura! Risum est, nec ulterius altercatum.

Sic mea esse marmorea fragmenta, tum fortunâ tum legibus consentientibus vides, Illustrissime & Excellentissime Domine, potiori jure possidenda, si Tu ea asserueris, si Tu benigno oculo respexeris. Nobis verò litterarum & bonarum artium studio flagrantibus, sperandum est, ut quæ tribus annorum millibus sibi sacravit sagax Musarum patria, statuas, colossos, adiculas, anaglypta opera, columnas, Numina, signaque innumera eadem sibi vindicet Majestas Veneta, cujus incomparabili generositati ac herculeæ planè fortitudini, cedentes hinc illinc barbaros Turcas insolentis sui in litteras odii poenam tandem luentes cernimus. Votum exaudiat D. O. M. ut dum Christianam fidem Venetumq; dominium ampliat, familiae MARCELLAE gloriam tueatur.

Patavii, Kal. April. VENERI sacr. M. DC. LXXXVIII.

Inscriptio Zophori.

Ο ΔΗΜΟΣ
ΣΜΥΡ. ΜΑΓΝ.

*Populus
Smyrnenfium, Magnesium.*

Inscriptio Basis.

ΟΥΛΠΙΑ ΜΑΡΚΕΛΛΕΙΝΑ ΟΥΛ. Θ.
ΑΡΧΙΕΡΕΙΑ
ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΟΥΡΑΝΙΑΣ

*Ulpia Marcellina
Ulpia filia
Sacerdos maxima
Veneris Urania.*

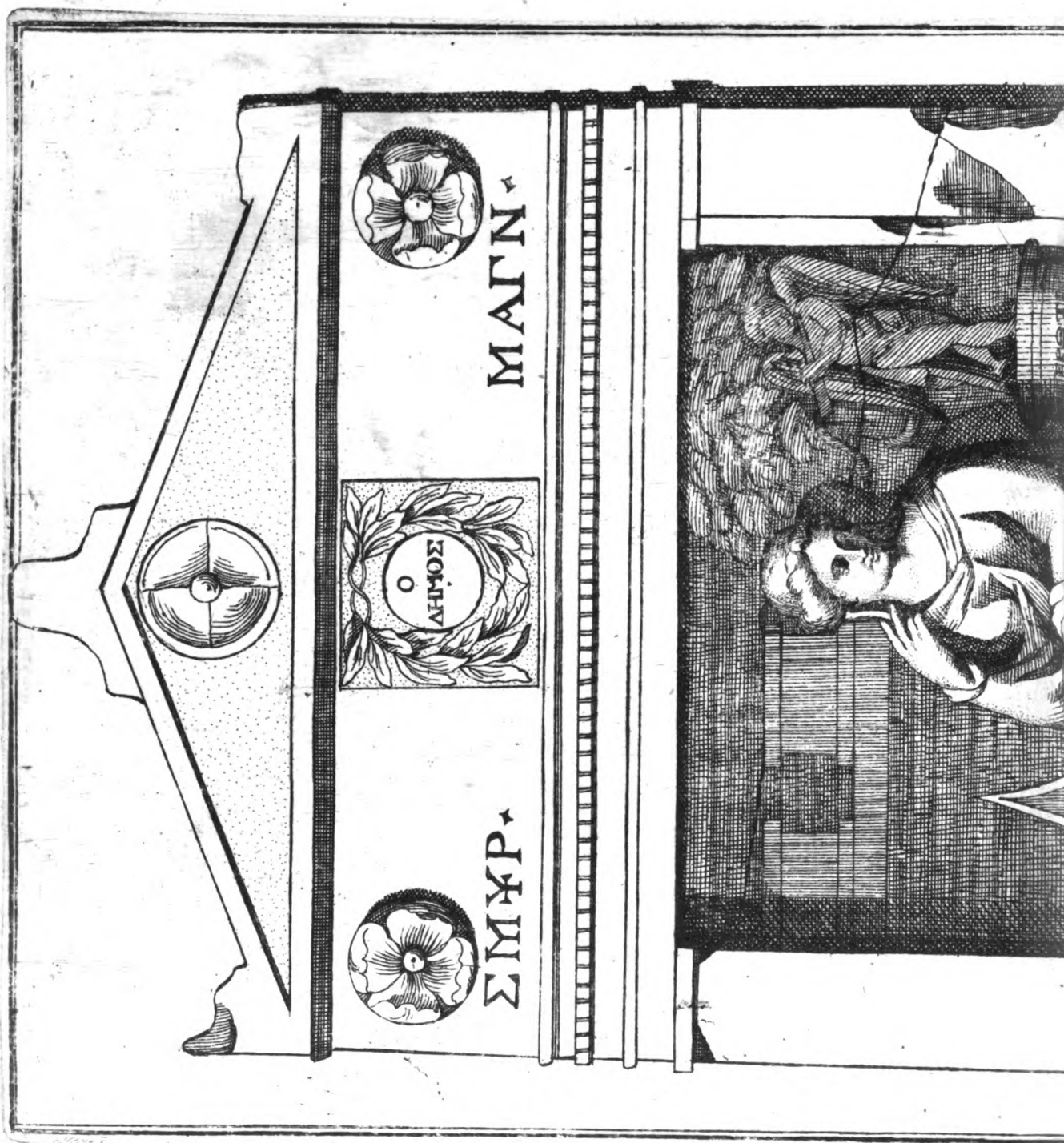
Inscriptio Aræ.

ΕΡΩΤΙ
ΟΥΡΑΝΙΩ

*Cupidini five Amori
Uranio Cælesti.*

COM-

ΟΧΛΙΑ ΜΑΡΚΕΛΛΕΙΝΑ ΟΥΛΑΘ
ΑΡΧΙΕΡΕΛΑ
ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΟΥΡΑΝΙΑΣ

H. C.

SMYRNÆVM MARCELLINÆ ANTISTITIS MONVMENTVM
ex marmore albo purissimo, longum pedibus Venetis II 3 altum VII.
Patauij, in Ædibus Patimarjs, MDCLXXXVII.

d. f.

COM³⁷³MENTARIUS

IN

ANTIQUUM MARCELLINÆ MONUMENTUM.

Τήλας seu cippos tum lapideos tum marmoreos sepulcris Græcorum Romanorum-ve imponi solitos fuisse, demonstravit abunde noster in *TRYPHÆNÆ* monumentum Commentarius, ut hanc crambem recoquere non sit opus. Sepulcris novis modum *finivit Demetrius*, inquit Cicero, de legibus, *nam super terra tumulum noluit quid statui, nisi columellam tribus cubitis non altiore, aut mensam, aut labellum, & huic procuratori certum magistratum praeferas*. Vetaverat quidem Plato ad sepulcri usum, ullam partem summi ex agro culto, eoque qui coli posset; sed ut natura agri mortuorum corpora sine vivorum detrimento acciperet, ea potissimum ut compleatur. *Qua autem terra fruges ferre, & ut mater cibo suppeditare possit, eam ne quis nobis minuat, neve vivus neve mortuus*.

Cautiones illi profecto Achæis ædículas struentibus lapidesque immensæ interdum magnitudinis suis cadaveribus imponentibus, ut nihil postmodum utilitatis *ἡ γὰρ γῆ* Terra mater producere possit. Simile quid videre est in publico Hebræorum Venetorum conditorio, ad maris littus, quod *lido* vocant. Atque etiam in interioris inclitæ Basileæ mœniis, constructis ornatisque maximè lapidibus *ἐπιτάφια* continentibus, postquam ante ducentos annos Judæi ex civitate in exilium pulsi sunt, disjectaque eorum sepulcra.

Alienum a proposito non erit referre Urbani VIII. P. M. bullam Christianis prohibentem ulteriorem sepulcrorum supra terram constructionem, qualia in totius fere Europæ templis ac cimetæriis prospiciuntur, jubentemque cadavera in terra condi, seu eæ reddi è qua prodibant.

Marmorea hæc tabula more Græco in honorem *ULPIÆ MARCELLINÆ*, *ULPIÆ* Filiz, *SACERDOTIS MAXIMÆ*, *Deæ VENERIS URANIÆ* a *POPULO SMYRNENSI & MAGNETE* posita est. Binos hosce populos conjunctim ad posterorum memoriam lapides multos inscriptionibus nobiles sacrasse infra declarabimus. At cur *MARCELLINAM* amplissimo hoc honore prosecuti fuerint, nondum assequor, quidd tamen ex ignotis mihi libris, aut eruendis lapidibus demonstrari tandem poterit.

In medio Marmore stat *MARCELLINA*, capite aperto, qualem Sacerdotem magnam decet; membris tam venustè compositis, ac

iis

iis, adaptatis vestibus, ut pudicitia sanctitasque vix melius designari queat. Imitata videtur famosum Numen cuius erat Sacerdos; Venerem enim perpulchris vestibus ornatam in cœlum ab Horis ductam primum fuisse cantat Homerus, *in hymnis*, cuius dextram omnes Dii complexi sunt, singulis sibi in uxorem dari, ob formæ præstantiam cupientibus.

Hæ autem vestes quamvis mirum in modum adherentes membris, nihil eximie eorum gratiæ detrahunt: Quod in mentem revocat Sculptorum prisce ævi morem, qui quò minus a venusto partium lepore recederent, madidis tenuibus pannis carnes velabant, ut ipsæ nihil a suo statu dehiscerent.

Quam verò fluxam videmus tunicam, hanc cestum dixerunt veteres, non cingulum, ut aliqui opinantur, de quo Nic. Rigaltius, *ad Onosandrum*. Adumbrandi quippe Amoris illecebras indumentum censebatur, VENERIS URANIÆ proprium: Hoc me docuit Lucianus, *Κετὸν ἔχει τῷ μάλῳ τὸν ΟΥΡΑΝΙΗΝ κοσμήσει*.

Hinc inde duæ adstant egregiæ puellæ, calamistratæ & pulchrè indusiatae, quas ex concinno habitu, alumnas, ministras, & ad sacerdotium Deæ destinatas conjicere est. Cingulo quæque revincta est, fluctuante inde ac largiore tunica. *Illud autem propriè est indicium servitutis*, inquit Petrus Chrysologus, *serm. 24. quod & discurfus expeditos faciliat, & faciat obsequentes*. Altera dextrum occupans latus, luget, ut opinor; aliquid folio aut hastæ largiori cuspidi simile tenens, quod fateor me nescire. Quæ vero a MARCELLINÆ sinistris est, ei videtur offerre aram seu basim inscriptam ΕΡΩΤΙ ΟΥΡΑΝΙΩ, hoc est AMORI URANIO seu COELESTI sacram.

Cupidinis simulacrum huic impositum est, nudi & alati. Puer fingebatur, & alatus, qua de re sic Servius: *Quia turpitudinis est stulta cupiditas, puer pingitur, tum quia imperfectus est in amantibus sermo ut in puero: Alatus verò, ideo quia nihil amantibus levius, nihil mutabilius est*. Nudum semper fecere Veteres; *Et nuda VENUS, & nudi pinguntur Amores*. Non prohibente nuditate, quin *Deorum sit fortissimus, & omnium pugnator difficillimus*, ut ait Euripides, *in Hæpyol. πάντων δυσμαχότατος θεός*. Alatum Athenis pinxerat Zeuxis, rosis coronatum; Rosa quippe VENERI sacra erat, de qua adi Atheneum, *l. 7. c. 19*. Præterea, quod nunquam alibi observare mihi contigit, tibicen inflare videtur. Equidem cantibus Amores delectari Græci passim docent, omnibus tripudia & gaudia conciliantibus. Plutarchus, *in Erot.* Bacchonis raptum nuptiasque describens, tubicinis meminit, his verbis: *Servi autem circum cursitantes, olea lauroque, fores non Ismenida modò sed Bacchonis etiam redimiverunt; Et Tibicina canens per viam transivit, &c.*

Musica utraque (vocalem atque instrumentalem intelligo) delectari Amantes, ad Cupidinem referendum est, summi concentus

pa-

parentem; ut *Asmos* nuncupaverint tum ab Amore tum a Musica alienos. Ludos musicos in honorem CUPIDINIS factos commemorat Pausanias, in *Boeoticis*, his verbis: Περιόικουσι δὲ καὶ ἄνδρες τὸ ἄλσος καὶ ἰορτυλῶντι ὁρταύουσι οἱ Θεσπιῶν καὶ ἁγῶνα ἄγουσι Μουσική. Ἄγουσι δὲ καὶ τῷ ΕἲΡΩΤΙ ἄδουσι, ἢ μουσικῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀδελφικῇ τιθίντες. Achatem vidimus, in qua Cupido lyram pulsat, videratque Pausanias *AMORIS* lyram tenentis monumentum, *Pausia opus*: ἐν δὲ αὐτῷ Πανσίου γράφοντος βέλη μὲν καὶ τόξον ὄντι ἀρετικῶς ΕἲΡΩΣ, λύραν δὲ ἀντ' αὐτῶν ἀράμην φέρε. Equidem apud Euripidem, *Musica docet AMOR* quemlibet ejus *vndem prius*, Μουσικὴ τ' ἀρα ΕἲΡΩΣ διδάσκει καὶ ἄμωτος ἢ τὸ πρῶτον.

Lepidum Bionis somnium ex ejus Bucolicis hinc transcribere liceat,

Ἀμειβάλα μοι ΚΥΠΡΙΣ ἐξ' ὑπνῶντι παρῆσα
Νηπίαχον πόν ΕἲΡΩΤΑ καλῶς ἐκ χειρὸς ἄγουσα καὶ ἴλ.

Hoc est,

*Magna mihi VENUS adhuc dormienti astitit,
Infantem Amorem pulchra manu ducens,
In terram nutantem, ac his me verbis afflata est.
En tibi, chare bubulce, Cupidinem, ut eum canere doceas;
Sic loquuta abiit: Ego autem mea pastoralia carmina
Stultus, tanquam discere volentem Cupidinem docebam:
Quomodo fistulam obliquam Pan inveneris, Minerva tibiham,
Testudinem Mercurius, & citharam dulcis Apollo.
Hac ipsum edocebam nihil curantem mea carmina.
At ipse mihi canebat amatoria, meque docebat.
Mortalium & Immortalium ignes, & Genitricis opera sua.
Tum ego oblitus illorum, quae Cupidinem docueram,
Quaecunque me docuit Cupido amatoria cuncta didici.*

Pone aram Cupressus est, è cujus ramis prodit serpens quasi MARCELLINÆ abblanditurus. De utroque satis diximus, in LU. MURDII HEROIS commentario. Myrtum aliquis diceret, hæc enim VENERI sacra, ut olea Minervæ, quercus Jovi, populus alba Herculi, hædera Baccho, & Phœbo laurus.

Populus Alcida gratissima, vitis Jaccho,
Formosa Myrtus VENERI, sua laurea Phæbo.

Smaragdum incidi curavit doctissimus Laurentius Begerus è THE SAURO PALATINO, in quo Amorem explicat Cœlestem, juxta arborem clypeo aræ imposito innixum, sinistro pede globum calcantem: Arborem sic exponit: Et ne sterilem arbitreris, vel effœta frutex revirescit, novaque sffonde securam quietem inum-

B brat

brat . En rationem, cur in VENERIS Cnidiae luco , arbores fuerint , non varii tantum generis, sed & efflores jam ætatis præ vigore tamen quasi juvenescentes , & novis subinde ramis integræ & formosæ ; attestante Luciano , in *Amoribus* .

In ulteriori parte , pariter & in aliis monumentis observavimus tabellam duabus arculis onustam . An acerræ sint , thuri reponendo dictæ , quod in honorem mortui incendebatur . In glossario veteri , *Acerra thuraria* ἁβαντορῆς . Octava XII. tabularum lex Romanis prohibuit , *ut ne sumptuosi respersio fieret : neve murrata potio mortuo inderetur ; neve longa corona : neve ACERRAE adhiberentur* .

Memorat Plutarchus , in Catone , *exquisitos vapores* : & Tacitus l. 3. Ann. *Odores aliaque funerum solemnia cremari* ; & Val. Max. *Caput Pompeji plurimis, & pretiosissimis odoribus cremandum curavit Cæsar* : Et passim . Quem quidem morem ab Hebræis fluxisse verisimile est . Ex l. 2. Paralip. c. 16. *Et sepelierunt eum in sepulchro suo, posueruntque eum super lectum suum plenum aromatibus, & unguentis &c. & combusserunt super eum, ambitione nimia* . An pixides, an riscis ? Riscus quidem in mundo muliebri recensetur ab Ulpiano, in l. 25. §. 4. D. de aur. arg. Pollux *σίκων* inter arculas reponit : Eam fortè denotat capsulam, in qua linteola munda mulieres reponunt , quibus lotam corporis partem abstergunt : Riscus enim cum lavatione conjungitur . Quidni istæ arculæ, res ad Sacerdotium attinentes non continerent ?

Cæterum in multis convenit monumentum hoc nostrum cum descripto inter Oxoniensia LXVIII. pag. 126. in quo Fœmina eodem ferè situ & habitu , in pari ædícula peristilio ornata conspicitur . Conspicitur etiam ara , sed Numine vacua , fortè ob edaces temporis injurias : Adstant & duæ puellæ ad ministerium paratæ : Abblandiente heræ suæ Melitenæ catulo .

Convenit & cum alio pariter inter Oxoniensia relato X. pag. 82. in cuius mediozophoro, orbis est in quo laurea, & idem Ο ΔΗΜΟΣ , *Populus* . Imæ zophori pars , exhibet ΑΠΠΟΛΛΩΝΙΑΝ ΚΗΦΙΣΟΦΟΝΤΟΣ , *Apolloniam Cephisophontis* , istam scilicet fœminam egregiè vestitam , quæ in medio stat monumento : Nescio quid gerentibus duabus hinc inde ministrantibus puellis .

Ad Antoninorum tempora , *Sacerdotis maxima* ΑΡΧΙΕΡΕΙΑΣ Faustæ inscriptionem refert ejus Interpres , quam ex marmoribus Oxoniensibus infra describemus , ad vocabulum ΑΡΧΙΕΡΕΙΑ . Nihil præscriptum de ULPIÆ MARCELLÆ monumento , cujus filiam fuisse nostram ULPIAM MARCELLINAM verisimile est . Nil ita-

itaque vetat, ad secundum à Christo sæculum, hanc nostrum inscriptionem referre, ut infra ampliùs declarabitur.

Scriptis quæ ad investigationem typi suppetebant, jam ad explicanda singula inscriptionis vocabula procedamus.

Ο ΔΗΜΟΣ. *Populus.* Multa supersunt unius aut plurium populorum monumenta, tum integra, tum mutila, homines aut facinora Æternitati consecrantia, inter quæ ob egregium typum artificiosissimè sculptum, & eruditam inscriptionem, nostrum hoc **MARCELLINÆ** ἀγάλμα singularem meretur venerationem. Superbum est illud Smyrnezorum decretum fœderi prævium, quod inter **MARMORA OXONIENSIA** primum legitur: ΕΔΟΞΕΝ ΤΩ ΔΗΜΩ, καὶ τῷ λ. *Placuit populo &c.* Sequens deinde quod Smyrnezorum Magnetumque fœdus explicat, & *amborum populorum amicitiam, belli societatem, & benevolentiam erga Regis Seleuci majestatem* quibusdam conditionibus asserit. Hic describere variorum populorum fœdera, in nummis aut marmoribus signata, ferè foret inutile, cum ab erud. Sponio, jam magnam partem præstitum fuerit, tom. 3. pag. 175. Ad nostram rem sufficiet demonstrasse Smyrnezos, Magnetesque vicinos populos aliquando convenisse, & suam unanimi- tatem posteris consignasse, alicujus utilitatis aut affectus gratiâ.

ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Smyrnezorum.* Smyrnam ulteriùs describere operæ pretium non est, ex sequentibus ὁριζήσεως latis cognoscetur: Θέα- τρον Ἑλλάδος, Ἰωνίας τέραν, καὶ τῆς ἀγαλλίας, καὶ τῆς Ἰωνίων πόλεων: Hoc est, *Theatrum Græciæ, Asia ornamentum decus & metropolis, terra simulacrum, & pulcherrima Jonicarum urbium.*

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Magnetum.* Magnesia urbs duplex fuit in Mœonia, ad Mæandrum sita: Altera Æolidis in Caria, altera ad Syphilum montem. Illam, in panem Themistocli datam fuisse à Xerxe memorat Strabo, l. 10. c. 4. dum aliæ Orientis urbes, vinum, obsonia, vestes & stragula eidem sigillatim subministrabant.

ΟΥΡΑΝΙΑ, *Ulpia.* Prænomen aliquando fuit, quod postea in nomen familiæ evasisse opinor. Imp. Trajanus è familia Ulpia ortus erat. Marcus Ulpius Damasippus in proxima inscriptione, prænomen, nomen, & cognomen dabit. **ULPIA** sæpè legitur in lapidibus Græcis, Romanisque, atque etiam numismatibus.

ΜΑΡΚΕΛΛΕΙΝΑ. *Marcellina*. Non tanta fuit apud Græcos quàm apud Romanos appellationum distinctio, quin & apud hos nec eadem nec perpetua animadvertitur: Antiquioribus enim temporibus, hominem unum designabat vocabulum; sic Romulus, sic Remus dicebantur. Gentes deinde suum habuerunt nomen in *ius* terminatum, docente Sigonio: exempla sunt Aburius, Cornelius, Julius, Manlius. Familiz, ut rami è trunco orti, gentis suæ nomini cognomen addiderunt, quod tum prænomine tum agnominè, progressu temporis, nobilitatum est. Quid obstat *ULPIAM* apud Græcos prænomen aliquando fuisse, quæ familiz nomen ut apud Romanos existit? Cur *MARCELLINA* apud Græcos non fuerit nomen familiz, quamvis apud Romanos, è Claudia gente, cognomina Pulchrorum & Marcellorum fluxisse conveniamus. Quidquid sit, tam latè patuit *MARCELLORUM* atque *MARCELLINORUM* denominatio, ut nullam aliam crediderim tum in Græcia tum Romæ, quæ tot ac tantos homines ad nostra usque tempora transmiserit: Nec malam me spero gratiam initurum à φιλαρχαίς, si nonnulla antiqua *MARCELLORUM* & *MARCELLINORUM* monumenta in hunc locum congefsero. Thyatiræ, ex Itiner. Sponii, t. 3. p. 108. & Vyheleri p. 235.

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ
ΕΤΕΙΜΗΣΑΝ
ΟΥΛΠΙΑΝ ΜΑΡΚΕΛΛΑΝ
ΤΗΝ ΙΕΡΕΙΑΝ ΤΗΣ ΑΡΤΕ-
ΜΙΔΟΣ ΜΑΡΚΟΥ ΟΥΛΠΙΟΥ
ΔΑΜΑΠΑΡΑΔΟΞΟΥ
ΚΑΙ ΚΑΝΙΔΙΑΣ ΒΑΣΣΗΣ
ΟΤΤΑΤΕΡΑ ΕΠΙΤΕΛΕ-
ΣΑΣΑΝΤΑ ΤΗΣ ΘΕΟΥ
ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑΣ ΘΥ-
ΣΙΑΣ ΛΑΜΠΡΩΣ ΚΑΙ
ΕΟΛΥΤΑΙΠΑΝΩΣ *καὶ ἄλ.*

*Cum bona Fortuna,
Senatus & Populus
honoravit
ULPIAM MARCELLAM
Sacerdotem Diane,
Marci Ulpī
Dama-paradoxi
& Canidia Bassæ
filiam, postquam
peregisset Deæ
mysteria & sacrificia
splendide &
sumptuose, &c.*

Quid obstaret opinioni, *MARCELLINAM* cujus monumentum collustramus, illius *ULPIÆ MARCELLÆ* filiam fuisse? Id suadet nominis fluxio; Ut a Marco Marcelli, sic a Marcella Marcellinam dici certum est. Utriusque dignitas sacerdotalis conjecturam firmat. *MARCELLINA* porro summum Sacerdotij apicem consequuta est, ut ex voce sequenti *ΑΡΧΙΕΡΕΙΑ* patet, qui *MARCELLÆ*, forte ob vitæ brevitatē, defuit. Tempora deinde conveniunt, cum utramque Antoninorum sæculo vixisse constet ex sequenti inscriptione. Nec prohibet locorum diver-

diversitas, ut pote cū vicini populi sæpè eosdem habuerint Pontifices. Utrumque manifestè declarat hæc Thyatirensis inscriptio a doctiss. Sponio visa, vulgataque. Itiner.tom.3.pag.114.

Η ΠΑΤΡΙΣ
Μ. ΑΥΡ. ΔΙΑΔΟΧΟΝ ΙΠΠΙΚΟΝ
ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ
ΝΑΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΠΕΡΓΑΜΩΙ ΚΑΙ
ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ
ΚΑΙΡΟΝ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΒΟΥΛΑΡΧΟΝ ΤΙΜΗ
ΘΕΝΤΑ ΤΠΟ ΤΟΥ ΘΕΙΟΤΑ
ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ Μ. ΑΥΡ.
ΣΕΟΥΗΡΟΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ
ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΣΥΝΑΨΑΙ ΤΑΣ
ΑΡΧΙΕΡΕΩΣΥΝΑΣ ΤΟΙΣ ΟΞΕ-
ΣΙΝ ΕΝ ΕΚΑΤΕΡΑΙΣ ΤΑΙΣ ΠΟ-
ΛΕΣΙΝ ΦΙΛΟΤΙΜΗΣΑΜΕΝΟΝ
ΕΝΔΟΣΩΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΦΡΟ-
ΝΩΣ ΑΝΔΡΑ ΕΠΙ ΗΘΕΣΙ ΚΑΙ
ΕΠΙΕΙΡΕΙΑΙ ΚΑΙ ΤΗΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ
ΠΑΤΡΙΔΑ ΕΥΝΟΙΑΙ ΔΙΑΠΡΕ-
ΠΟΝΤΑ.

Patria
M. Aur. Diadochum Hippichum
Pontificem Asiae minoris,
in templis, quæ sunt Pergami, &
Pontificem eodem
tempore, patriæ Thyatiræ,
dum viveret, Consiliarium
decoratum a divino
Imperatre M. Aurelio
Severo Antonino Caracalla
Augusto, simul
collatis Pontificatibus
in utraque civitate,
viris se gerentibus
gloriosè & magnificè
ob egregios mores,
suavitatem, & erga
patriam bonam mentem
& pietatem.

Facilius inde fuisse opinor ULPIAM MARCELLAM Dianæ, Sacerdotem fuisse Thyatiræ, & ULPIAM MARCELLINAM Sacerdotem Veneris Uranie, Smyrnæ, quàm M. Aur. Diadochum Hippichum solum duabus in civitatibus duplici inseruisse Numini; Æsculapius enim Pergami, Diana Thyatiræ colebatur. Inscriptionum deinde uniformitas eadem tempora, eosdem ferè mores indicare videtur.

Alterius MARCELLINÆ monumentum extat Romæ, a Grutero descriptum, p. 948. 2.

ΝΕΙΚΗ Η ΚΑΙ
ΜΑΡΚΕΛΛΕΙΝΑ
ΑΠΑΜΙΣΣΑ
ΕΥΓΕΝΗΣ
ΕΤΩΝ ΛΕ. ½ 7. Α.

Nice &
MARCELLINA
Apamensis
nobilis
annorum 35. &c.

Notandum subit nobilem hanc MARCELLINAM Apamensem, cæterarum fortè fuisse consanguineam: Apamæa quippe Smyrnæ, Magnesiæ & Thyatiræ vicinæ, probabiliorē efficit conjecturam.

Egregium

Egregium triclinium vulgavit Th. Reinesius, p. 668. *Inscr. ant.* quod olim Ateste in horto Georgii Contarini Senatoris Veneti fervebatur; in eo duo accumbunt, quorum alter alteri corollam porrigit, cum hac *ἑγγράφη*.

ΤΙΟΜΝΗΜΑ ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ
Ο ΚΑΤΕΣΚΕΤΑΣΕΝ ΑΥΤΩ
ΜΗΤΗΡ ΜΑΡΚΕΛΛΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΖΗΣΑΝΤΙ ΕΤΗ ΚΘ. ΧΑΙΡΕ.

*Monumentum Marcellæ,
quod edificavit ipsi
mater Marcella Demetrii f.
vixit an. 29. Vale.*

Constantinopoli observavit doct. Sponius quæ in *Itinere* vulgavit fragmenta duo lapidis in Galliam postea delati.

so. 3.
p. 43.
ad
so. 2.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ
ΤΡΑΙΑΝΟΝ ΑΔΡΙΑΝΟΝ
ΟΛΥΜΠΙΟΝ
ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ

*Imperatorem
Trajanum Hadrianum
Olympium
Cæsarem Augustum.*

Suppleamus hæc ΕΤΙΜΗΣΑΝ, *honoraverunt*

ΑΒΥΔΙΝΟΙ
ΤΩΝ ΑΥΤΩΝ ΣΩΤΗΡΑ
ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΗΝ
ΔΙΑ ΠΡΕΣΒΕΤΤΟΥ
ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ ΜΑΙΟΡΟΣ.

*Abydeni
suam servatores
& conditores
sub Legato
Marcello Majore*

Inter Schedas meas nondum vulgatas, egregia est inscriptio, quam olim excerpseram ex ædibus Grimanorum, NN. Venetorum ad S. Mariam Formosam, superiori sæculo eò translata ab agro Aquiliensi: Eò rariorem quò a diligentissimo Grutero incognitamque, quamvis apud ipsum multæ DEO BELENO sacratæ conspiciantur. Eam porrò a celeberr. Reinesio descriptam nuper animadvertimus, optimè meo iudicio, MARCELLINI in tertia linea substituente.

*Class.
1. In.
script.
l. ii.*

BELEN. AUG.
IN MEMOR JULIOR.
MARCEL. ET MARCELLÆ ET.
IN HONOREM JULIARUM
CHARITES ET MARCELLIÆ FILIAR
ET LICIN. MACRON JUNIOR. NEPOTIS
C. JUL. AGATHOPUS
IMM. VIR AQUIL.
L. P. D. D.

Inter

389

Inter MONUMENTA PATAVINA hanc inscriptionem refert
Eques Ursatus, ex ædibus Bassanorum:

M.AURELIO MARCELLINO
CONJUGI DULCISSIMO
SAUFEIA CRISPINA CONJUX.

Tria alia MARCELLINARUM monumenta adjungam, primum ex MARMORIBUS OXONIENSIBUS.

p. 105
xiv.

D. M.
P. OPSIO SEVERO
FECIT
ARRIA MARCELLINA
CONJUGI OPTIMO

D. M. VI.
ATILI APRONI
MATUGENIÆ
MARCELLINÆ
SATILI PATERN.

Ex
mois
schodis.

Hoc suppeditat Gruterus, p. 1143. I. VETTIÆ MARCELLINÆ
CONJUGI SANCTISSIMÆ.

Duas MARCELLINAS exhibet idem Gruterus, in *Tartagoneis* monumentis, Flaminica dignitate ornatas.

p. 324
12.

POSTUMIÆ NEPOCIANÆ
SIVE MARCELLINÆ
EX CÆS. AUG. KARENSI
FLAMINICÆ
UXORI T. PORCI VERRINI FLAM.
P. H. C.

AURELIÆ
MARCELLINÆ
EXCLUNIENS.
FLAMINICÆ
&c.

Flaminicam autem dignitatem alii opinantur fuisse Sacerdotalem, alii ex marito, qui Flamen fuerit desumptam: *Flaminum enim uxores, Flaminica vocabantur*, ut tradit Festus, quibus divertium facere non licebat. Primam opinionem firmat vetus hoc Gruteri Epigramma.

p. 323
12.

VALERIE C. F. ATINÆ
TUCCITANÆ SACERDOTI
COLONIE PATRICIÆ CORDUBENSIS
FLAMINICÆ
COLONIE AUG. GEMELLÆ TUCCITANÆ
FLAMINICÆ SIVE SACERDOTI
MUNICIPI CASTULONENSIS.

Flaminem etiam MARCELLINUM commemorat vetus inscriptio a doct. Sponio Athenis observata, super porta arcis: *Tom. 3. pag. 16.*

Φλα-

ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ ΣΕΠΤΙΜΙΟΣ ΜΑΡΚΕΛΛΑΙΝΟΣ
ΦΛΑΜΗΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΔΙΩΝΟΘΕΤΩΝ
ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΤΟΥΣ ΠΤΑΛΩΝΑΣ ΤΗ ΠΟΛΕΙ

Flavius Septimius Maro.
FLAMEN Indorum.
Præses proprijs sumptibus
portas civitatis restituit.

Solis gentium Numinibus devotas præfectasque fuisse MARCELLAS, nullus credat. *Tanta fuit Marcella*, inquit S. Hieronymus ejus Præceptor, *ut ejus virtutem celebrare potius erant ejus discipula, Paula & Eustochium*: Vidua ipsa spretis ulterioribus cum Magnatibus nuptiis, cum electis virginibus, quibus omnia sua bona contulit, vixit; Originistis hæreticis Romanis ita se opposuit, ut hæresim damnari sanctè diligenterque curavit. Post Romam a Gothis captam, obiit A. C. CDIX. Marcellinæ Virgini, D. Ambrosii sororis tandem velum imposuit Papa Liberius, oratione egregia hoc de argumento habita, quam D. Ambrosius, *tertio de virginibus libro*, inserere non est dedignatus.

Non præteribo quamdam fuisse MARCELLINAM, quæ referentibus SS. Irinæo & Augustino, *Pythagora sapientia amore capta, ejus imaginem adorabat*.

Ludos in honorem familiæ MARCELLORUM antiquissimorum Sicilia patronorum Cicero commemorat l. 2. in Verrem, ΜΑΡΚΕΛΛΕΙΑ dictos, quos Syracusani cum recentibus beneficiis, M. Marcelli debitos reddebant tum generi, nomini, familiæ Marcellorum, maxima voluntate tribuebant. Sustulit illos Verres & Verres à se nominatos instituit, de quibus idem Cicero consulatur.

Θυγάτηρ. Filia. Nil aliud hîc indicat littera Θ præter proximam sanguinis conjunctionem, ut ajunt Jurisconsulti. In antiquis epigrammatibus sæpè leguntur, ΠΑΤΗΡ, ΜΗΤΗΡ, ΤΙΟΣ, ΘΥΓΑΤΗΡ, ΑΔΕΛΦΟΣ, ΑΔΕΛΦΗ, ΤΥΝΗ, &c. Aliquot exempla ex pluribus hîc apponemus filiam commemorantia.

Ex
Gru-
ter p.
608 7

ΑΥΡ. ΗΛΙΟΔΩΡΟΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΣΕΒΑΣΤΟΤ ΚΑΙ ΕΠΠΟΔΙΑ ΑΥΡΗΛΙΑ
ΘΕΟΔΟΡΗ ΘΥΓΑΤΡΙ ΓΑΥΚΥΤΑΤΗ
ΚΑΙ ΑΣΥΝΚΡΙΤΩ ΚΑΙ ΑΜΝΕΣΤΗ
ΕΠΟΙΗΣΑΝ: ΗΤΙΣ ΕΤΗΣΕΝ ΕΤΗ Δ.
ΜΗΝΕΣ Γ. ΗΜΕΡΑΣ Β. ΩΡΑΣ ΕΞ.

Aur. Heliodorus libertus
Augusti & Epipodia Aurelia,
Theodora FILIÆ dulcissima,
& incomparabili & innocentissima
fecerunt. Quæ vixit annos iv.
mensēs iii. dies ii. horas sex.

Roma
ex
p. 694
10.

Θ. Κ.
ΔΟΥΠΟΤΑΝ ΘΥΓΑΤΡΙ
ΖΗΣΑΣΗ
ΕΤΗ Δ. ΜΗΝ. Ζ.
ΔΟΥΠΟΥΛΟΣ ΠΑΤΗΡ
ΕΠΟΙΗΣΕ

Dis manibus
Lupule filia
Quæ vixit
Annos iv. mensēs vii.
Lupulus pater
fecit.

ΕΥΤΟ.

Am-
sa: ex
Gynt.p.
3127.7

ΕΥΤΟΧΙΟΣ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ ΘΥΤΑΤΡΙ
ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ

Eutochius & Athenais
FILIAE
Memoria gratia.

In zophoro cippi, cui insculptæ sunt duæ figuræ patris & filiz; in-
ter schedas meas.

ΕΠΙΚΤΗΣΙΣ ΟΝΑΣΙΟΥ ΚΥΘΗΡΙΟΥ
ΘΥΤΑΤΡΗ.

Reconditorium Onasii Cytheris
FILIA.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΑ. *Summa Sacerdos* Sacerdotii à fæminis exerciti origi-
nem tradit Dionysius Halic. *ant. Rom.* l.2. his verbis: *Quoniam au-*
tem nonnulla etiam sacra per mulieres fieri oportebat, & alia per pueros.
patrimos matrimosque, ut hæc quoque optime peragerentur, iussit (Romulus)
uxores sacerdotum cum suis maritis sacerdotio fungi, & si qua sacra nefas
esset, patrio more à viris fieri, hæc ab illis peragi. Ita Virgines Vestales
Vesta ministrabant, sacrumque ignem custodiebant.

Fortunæ quoque muliebri, cuius templum Matronæ Romanæ,
ob Marci Coriolani rabiem, à matre, mulierum suasu, emollitam;
extrui à senatu petierant, sacra Fæminæ administrabant: *Et qui-*
dem, ut narrat idem Dion. l.8. Mulieres ex sue Sacerdotis sententia
morem constituerunt, ut neque corone huic simulacro imponerentur, neque
manus ad id à mulieribus, quæ secundas nuptias expertæ fuissent, admove-
rentur: Sed recens nuptis honor iste deferretur, & huius cultus cura omnis
illis committeretur. Hinc Sacerdotes Bonæ Deæ seu Faunæ, seu Fa-
tuz, ad quam non nisi mulieribus ingredi fas erat; de cuius sacri-
ficiis Plutarchum consulere licet, *quest. Rom.* 20. Hinc, Festo mo-
nente, *Flaminia dicebatur Sacerdosula, quæ Flaminia Diali præministra-*
bat. Est & apud Senecam de Sacerdote prostituta, controversia pere-
legans, *l.1. contr. 5.* Ita Eques Sert. Orfatus, *in monum. Patavin.*

Solis tamen Deabus administrasse Sacerdotes fæminas ex antiquis
monumentis constat, ut Pythiam Delphicam non Apollinis Sacer-
dotem, sed vatem fuisse nullum dubium sit, quæ sacra nullo modo
perageret; id tantum, oracula ex tripode acciperet. Verum po-
sterioribus temporibus, mos ille antiquatus est, & fæminas Numini-
bus maribus, & Cæsaribus sacra patet fecisse nonnullas, ut ex infra-
scriptis epigrammatibus constabit.

Eodem modo quo tres Vestalium ordines Romæ, ita tres Smyr-
næ, Ephesi, & alibi, Antistitum Fæminarum: *Μελλισπαί Ιεραί, & Παρι-*
σπαί. Μελλισπαί erant candidatæ, quæ tantum ritus & mysteria, qui-
bus Dea colebatur, discebant. In quibus perdiscendis dum defini-
tum tempus peregissent, ad Sacerdotium admittæ, *Ιεραί* factæ erant,
omniaque ministeria templi per certum tempus peragebant: Eo au-
tem

C

tem

tem peracto, ut pote Sacerdotio defunctæ, ab omnibus illius ministeriis & officiis liberatæ, in Παρισην classem promovebatur, iisque deinde solum incumberebat prospicere, ut omnia Deæ sacra à Sacerdotibus ritè peragerentur, eademque à Candidatis discerentur. Unde plures in eodem templo ΑΡΧΙΕΡΕΙΑΣ fuisse nihil prohibet, cum, vox ΑΡΧΙΕΡΕΙΑ, non tantum Sacerdotem summam, & omnium primam, sed unam inter summas & primarias etiam significet; Eodem modo quo Α'ρχιερεύς non unus erat, sed plures Α'ρχιερείς, ut videre est apud Matthæum, 2. v. 4. Ex illa secunda classe, hoc est ἱερεὺς fuisse constat **ULPIAM MARCELLINAM** in superiori monumento celebratam, p. 385.

Sacerdotes feminas multas olim fuisse testantur inscriptiones frequentes, tam græcæ tum latine, quarum selectas aliquot oculis subiiciamus, ac primum Atheniensem illam celeberrimam.

Ex Gr.
p. 195.
9.

Ο ΔΗΜΟΣ
ΘΕΑΙ ΡΩΜΗΙ ΚΑΙ
ΣΕΒΑΣΤΩ ΚΑΙΣΑΡΙ
ΣΤΡΑΤΗΓΟΥΝΤΟΣ
ΕΠΙ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΑΣ ΠΑΜΜΕΝΟΥΣ
ΤΟΥ ΞΗΝΩΝΟΣ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΥ
ΙΕΡΕΩΣ
ΘΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
ΕΝ ΑΚΡΟΠΟΛΕΙ ΕΠΙ ΙΕΡΕΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ
ΠΟΛΙΑΔΟΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΑΣΚΕΠΙΑΔΟΥ
ΑΛΑΙΕΩΣ ΘΥΤΑΣΤΡΟΣ ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ
ΑΡΗΟΥ ΤΟΥ ΜΩΡΙΩΝΟΣ ΠΑΙΑΝΙΕΩΣ.

Populus,
Dea Roma &
Augusto Cesari,
Prefecto
Super administratores . . .
Zenone Marathonii filio
Sacerdote
Dea Roma & Aug. servatoris
in arce. Sub SAC. Minerva
Poliadis magne Asciptadi
Alaici filia sub Archonte.
Arejo Marione Paaniense.

Eadem Minervæ Sacerdos ἡ τῆς Α'θηνῶν ἱερεὺς legitur apud Pausaniam. Egregia est illa lex inter Atticas scripta, quæ SACERDOTI Minervæ Acropolitæ, in arce cultæ, in singulos mortuos, duos hordei sextarios, totidem frumenti, itemque obolum pendit: τῇ τε ἱερείᾳ τῇ τῆς Α'θηνῶν τῆς ἐν Α'κροπόλει, ὡς τὸ νόμισμα φέρει, χοῖνικα καὶ ἑξὶ πύρρον ἑτέραν καὶ ὀβολόν. Quod ipsum legitur apud Aristotelem, l. 2. οἰκονομικῶν. Eandem Minervæ Sacerdotem celebrat Lucanus.

Lib. 1. Vestalemque chorum ducit vittata SACERDOS,
Phars. Trojanam soli cui fas vidisse Minervam.

Et ipse antiquissimus historiarum parens Homerus:

Iliad. Eis fores aperuit Theano, pulchras genas habens,
lib. 6. Cissei filia, uxor Antenoris equorum domitoris:

Illam enim Troiani fecerant Minervæ SACERDOTE M.

Quod loci curiosa referri debet ill. ejus commentatoris Spondani animad-

adversus: *Apud Homeros mulieres nuptas Sacerdotii officio fungi, quales est haec Theano Antenoris uxor: At postea hoc virgines tantum exuerunt, quales fuerunt Vesta, apud Romanos.*

Interdum etiam Sacerdotes illæ nuncupabantur **ΙΕΡΗΤΕΥΟΥΣΑΙ**, ut videre est in inscriptione Labadiensi à Jac. Sponio relata.

Itiner-
tam-3.
pag. 11

ΗΡΑ ΒΑΣΙΛΙΑΙ
ΚΑΙ ΤΗ ΠΟΛΕΙ ΛΕΒΑΔΕΩΝ
ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΤ
ΙΕΡΗΤΕΥΣΑΣ ΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ
ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ
ΙΕΡΗΤΕΥΟΥΣΗΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΑΥΤΟΤ
ΠΑΡΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΟΝΑΣΙΜΒΡΩΤΟΥ

*Junoni Regina
Et Urbi Lebadiorum
Menander Chresimi filius
Sacerdos per quinque annos
ere proprio posuit.
Sacerdotio fungente uxore ejus
Paresia Onasimbrosi filia.*

Sacerdotes scemina plurimorum Numinum exstant in antiquis lapidibus, exstant etiam in nummis: Argentei Antoniae Drusi uxoris nummi averfam partem ornat eadem, nonnunquam faces duæ, cum inscriptione **SACERDOS DIVI AUGUSTI**. Et quas Græci **ΑΡΧΙΕΡΕΙΑΣ** vel *iepruías*, Latini Sacerdotem, Antistitem & Flaminicam dixere, addito sæpè Numinis, cui inserviebant, nomine.

Exempla lapidum non defunt, quorum varietate & πολυμοδίᾳ transcriptionis veniam impetraturum me spero.

ExGr.
p. 318.
Roma.

**SALONIA CARPIMA
SALONIÆ EUTERPE
SACERDOTI M. D. &c.**

**LABERIA FELICIA
SACERDOS MAXIMA
MATRIS DEUM M. I.**

*Reines
p. 390.*

Roma
Græc.
p. 318.

**CLAUDIA ACROPOLIS
AUGUTI LIB.
SACERDOS MATRIS DEUM
FECIT SIBI ET PERENN.
CONJUGI SUO CLADIANO
LIBERTIS LIBERTABUS
POSTERISQUE EORUM
H. M. H. N. SEQ.**

**COELLÆ CLAUDIANÆ
Virgini Vestali MAXIMÆ
A DIIS ELECTA MERITO
SIBI TALEM ANTISTITEM
NUMEN VESTÆ RESERVARE
VOLUIT &c.**

*ExGr
p. 310*

Roma
Græc.
p. 313.

**D. M.
AELIA NICE
SACERDOS BONÆ DEÆ, &c.**

**M. D. S.
PETILIA Q. F. SECUNDINÆ
SACERDOS MINERUÆ, &c.
OB INFATIGABLEM
PIETATEM, &c.**

*Juv.
natii
p. 324.*

p.319.	JULIA ALPINULA HIC JACEO INFELICIS PATRIS INFELIX PROLES DEÆ AVENT. SACERDOS EXORARE PATRIS NECEM NON POTUI MALE MORI IN FATIS ILLI ERAT VIXIT ANNOS XXIII.	CURTILLÆ C. F. PRISCILLÆ SACERDOTI DIVÆ AUGUSTÆ ORDO VIVIRAL.	p.320.
Grut. 320. Brix.	P. POSTUMIÆ P. F. PAULLÆ AVIDIÆ PROCULÆ RUTILLÆ PROBÆ SACERD. D. JULI. AUGUST. D. D.	CORNELIA P. F. ASPRILLIA SAC. DIVÆ AUG. ANN. XXXV. H.S.E.	p.321.
Salodii in Brix. anno agro- p.321.	REAE FIRMIAE SACERDOTI CÆSARIS &c.	DENTRIÆ L. F. POLLÆ SACERDOTI DIVÆ AUGUSTÆ POST MORTEM D. D.	p.321 Agni ni.
Brix. p.321	AEMILIAE C. F. ALQUAE SACERD. DIVÆ PLOTINÆ &c.	PORCIÆ M. F. MATERNÆ O. SACER. DESIG. &c.	Barci- none p.321.
p.322.	CANTIÆ L. F. SATURNINÆ PATRON. COLON. FLAMINICÆ SACERD. DIV. PLOTINÆ, &c.	D. M. CETRANÆ P. F. SEVERINÆ SACERDOTI DIVÆ MARCIAN. &c.	Saff- na in Flami- nia p. p.322.
in Hi- span. p.325. 10.	CORNELIAE CLEMENTIS F. TUSCAE SACERDOTIS PERPETUAE ORDO IPORCENSIVM OB MUNIFICENTIAM STATVAM EI GENIIS PUBLICIS POSUIT ITEM SEVIRIS CENAS REMISERVNT.	D. M. IN MEMOR. USIÆ L. FIL. TERTULLIANAE SACERD. DIVAR. &c.	p.322.
		BONO EVENTUI APONIA C. F. MONTANA SACERDOS DIVARUM AUGUSTARUM COL. AUG. FIR. EDITIS OB HONOREM SACERD. CIRCENSIBUS ET OB DEDICATIONEM ALIIS EX ARG. LIBRIS C. L. D. S. P. D. D.	Ex Grut. p.101.

Legitur

395

Legitur etiam SACERDOS PERPETUA in inscriptione a Grutero relata, p. 174. Cartamæ in Hispania. Ejus prolixitas facit ut omittatur : In ea Junia Rustica Sacerdos perpetua signum Cupidinis posuisse legitur epulo dato &c.

Quod propius est argumento nostro, Veneris Sacerdotes fuisse feminas in tota fere Græcia, ex historicis, poetisque colligere est. Musæus qui Leandri & Herûs amores tam festivè scripsit, hanc Deæ sacra facientem commemorat.

Ἡρὸ μὲν χαλκίοντα Νιτρεφὲς αἶμα λαχῶσα
ΚΥΠΡΙΔΟΣ ὡς ἸΕΡΕΙΑ. Ex versione Andreæ Papii, Fortè decens Hero, clara de stirpe SACERDOS servibat VENERI. Ea scilicet quæ solemniter Sesti peragebantur Adonique & Cythereæ; Et paulo post. Ἀτρεΐας ἸΕΡΕΙΑΝ ἐπέχον Ἐρῶν ΚΥΠΡΙΣ, Certè quidem VENERI digna est oblata SACERDOS. Ipsa Hero se talem nuncupat, quòd Leandri amoribus obsisteret.

ΚΥΠΡΙΔΟΣ ἡ σοὶ εἰκε Σίης ἸΕΡΕΙΑΝ ἀράσεν
Haud VENERIS tibi casta Deæ tentanda SACERDOS.

Templi VENERIS, quod erat Corinthi, mentionem facit Strabo, lib. 8. Ita locuples fuit ut plures quàm mille Sacrorum famulas habuerit, quas Dea viri mulieresque dedicaverunt. Τότε τῆς ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ἰδὼν ἑτὶ πλείον ὑπῆρξεν, ὥς τε πλείς ἢ χιλίας ἱεροδούλους ἐκέκτητο ἑτέρας, αἱ ἀπετίθειαν τῇ θεῷ καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

Sacerdotium VENERIS a Græcis ad Latinos translatum fuisse constat, tum ex horum ambitione religiones populorum eorumque Numina admittentium, tum ex reliquis aliquot lapidibus.

Ex Græc.
pag. 318.
Alifani.

SONTIAE
SACERDOTI VENERIS
EX TESTAMENTO

FAUSTAE VERISSIMÆ
SACERDOT. VENERIS
FEL. &c.

Ex
Rein.
p. 47.

Aliam Faustam exhibent MARMORA OXONIENSIA, summam Sacerdotem APXIEPEIAN celebrantia : Et quoniam illud monumentum juxta Smyræorum decretum fuit rectum, illustremque faciem nostro præbeat, ideo hîc transcribendum curavimus.

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
ΚΑΘΑ ΕΥΗΦΗΣΑΤΟ Η ΚΡΑΤΙΣΤΗ ΒΟΥΛΗ
ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ
ΚΑΛΛΕΙ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΕΙ ΚΑΙ
ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗΣ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟ
ΠΟΛΕΩΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΤΡΙΣ ΝΕΟΚΟΡΟΤ ΤΩΝ

Bona Fortune ut decrevit
præstantissimum concilium
prima per Asiam
pulchritudine, & magnitudine,
& splendidissima, & metro-
polis Asia &
ter aditue

ΣΕ-

ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΔΟ-
ΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΩΤΑΤΗΣ
ΣΥΝΕΛΗΤΟΥ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΙΩΝΙΑΣ ΣΜΥΡΝΑΙ
ΩΝ ΠΟΛΕΟΣ
ΑΥΤ. ΦΑΥΣΤΑΝ ΑΡΧΙΕΡΕΙΑΝ
ΠΟΜΠΟΝΙΑ ΚΛΑΥΔΙΑ
ΦΑΥΣΤΑ ΛΟΥΠΕΡΚΙΑΝΗ
Η ΚΡΑΤΙΣΤΗ ΤΗΝ ΚΡΗ
ΣΤΗΝ. ΤΗΘΗΝ
ΕΥΤΥΧΕΙΤΕ

*Augustinum secundum do-
creta sanctissimi
Senatus, & ornamentis
Jonia Smyrnea-
rum civitatis
Aurelia Fausta summo Sacerdote
Pomponia Claudia
Fausta Luperciana
præstantissima optima
amica sua
Valete.*

Hanc inscriptionem basi Statuæ inscriptam fuisse opinatur nob. Seldenus, publicis impensis erectæ, quod quidem exemplo monum-
menti nostri confirmatur.

Nominatur etiam Nymphidia SACERDOS SUMMA, ΝΥΜΦΙΔΙΑ ΑΡΧΙΕΡΕΙΑ in marmore Oxoniensi, pag. 93. donaria ad gymnasii Smyrnenfis ornatum recensente. Alias inscriptiones, ne tardiosus sim, prætermitto. Id solum memorabo, ut Ἀρχιερεὶς apud Græcos *Sacerdotem, cultorem, & precatorem* significat, sic Ἀρχιερεὶς SACERDOS *femina* seu ἱέρεια apud eosdem legitur.

A proposito nostro alienum non erit, aliquas producere ac breviter interpretari dignitates ab Antiquis usurpari solitas, marmoribus, numismatibus & libris consignatas, aut sacras, aut sacris inservientes, Ἐπιφάντης, *Epiphantes*, Sacrorum minister.

Δαδύχης, *Daduchus*, tædarum, facium & lampadum curator & gestator: quare Cereris Sacerdotes Δαδύχοι dicebantur.

Κέρυξ, *Ceryx*, Caduceator, fecialis, preco.

Ἐροκέρυξ, *Sacer Ceryx* seu fecialis, qui populo festos dies cerimonia-
que nuntiabat.

Γραμματεὶς, *Literarius*, Cancellarius, Notarius, Secretarius, scriba publicus. Apud Judæos, sapientiæ professio penes Scribas erat.

Ἀρχιγραμματεὶς, *Notariorum primus* & quasi princeps. Is decretorum publicorum & tabellarum sæpè custos erat.

Ἀντιγραμματεὶς, *Litterarum & tabularum revisor.*

Προγραμματεὶς, *ipse scribens.*

Ἰέρεις, *Sacerdos*, augur, aruspex, sacrificus.

Ἀρχιερεὶς & Ἐπίρχης, *Sacerdotum primus & princeps.*

ΑΡΧΙΕΡΕΙΑ, *Summo fungens Sacerdotio*: Plures illæ erant, quæ scilicet constitutam Sacerdotii periodum absolverant, ut Vestalium mos erat; de quo diximus pag. 392.

Ἰέρεια, *Sacerdos femina*, Dearum sacris præposita.

Ἰερεὺς, *Sacerdos* è minoribus, seu Sacerdotibus feminis ministrans.

Ἀρχιερεὶς

Ἀΐτιμα, precatrix, quæ preces fundebat.

Ἱερατικός, Sacris officiis deditus.

Ἱερόφορος, qui sacra gerebat.

Ἱερότελος, Vestitor divinorum simulacrorum.

Ἡερί τὸ βῆμα, Qui suggestus seu altaris curam habebant.

Βῆμα locum editum significat, qualis erat Romæ dictus *Rostra*.

Ἱεραύλης, Musicae præses, & Sacer tibicen, & qui ad sacrificia tibias canebat:

Χορογῆς, Χόρηος, Choragus, qui sumptus ad ludos præbebat.

Φιαλήφορος: *Phialam* gestans puer apud Siculos, apud Locrenses puella, quæ ibat ante sacrificia. *Polyb. l. 12. c. 4.*

Κερνίφορος, qui crateres mysticos gerebat: dictus ideo *κρητήρφορος*.

Λυχόφορος, qui faces gestabat, quales frequentes Cereris & Proserpinæ mysteriis aderant: Eadem de causa tamen in aliis cærimoniis *φανόφορος* ab Hesychio nuncupatur, ob quam gerebat laternam.

Μελανίφορος, Sacerdos erat atra veste indutus. Plura si cupis, dom. Etiss. Stephani le Moine ad ill. Cuperum epistolam de *Melanophoris* consulere ne quamvis posnitebit.

Πασόφορος, qui tabernaculum, tensam, seu Numinis signum gerebat: Horum ut plerumque aliorum Sacerdotum erat collegium. Vide ill. Cuperum, in *Harpocrate* p. 131.

ἈΦΡΟΔΙΤΗΣ, Veneris. Cic. l. 3. de nat. Deor. quatuor Veneres esse docet. *Prima* inquit, *Cælo & Die nata*, cuius in *Ælide delubrum* vidimus. *Alterâ spumâ procreata*, ex qua *Mercurium & Cupidinem* secundum natum accepimus. *Tertia Jove nata & Dione*, quæ nupsit *Vulcano*, e quibus natus est *Anteros*. *Quarta Syria Syroque concepta*, quæ *Astærie vocatur*, quam *Adonidi nupsisse* traditum est.

Quanta fuerit Venerum multitudo, paucis hisce demonstrabitur. Initium ducat Ptolemæi autoritas, Venerem seu **ἈΦΡΟΔΙΤΗΝ** Orientalibus quibusque nominibus fuisse nuncupatam: l. 2. in *Τετραβίβλ.* Ἀ σπύμα maris qua natam esse scribit Hesiodus, in *Theogonia*, Venus dicta est: **ἈΦΡΟΔΙΤΗ ἀπὸ τοῦ ἀφρῶ**: ita Plato, in *Cratæro*. Περὶ δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐκ ἀέρος Ἡσίοδος ἀντιλέγειν, ἀλλὰ συγχωρεῖν, ὅτι διὰ τὴν τὴν ἀφρῶ γένεσιν, Ἀφροδίτη ἐκλήθη. Hanc etiam dicunt à desipiendo, Ἀφροδίτη παρὰ τὸ ἀφράντην; ita apud Euripidem, τὸ μαρὰ γὰρ παντ' ὅτι Ἀφροδίτη βροτῶν. Mortalium esse ineptias quæcumque Veneris causâ fierent. Quidni ἀφροσύνης ἀρχὴ δὲα: Insipientia princeps Dea? Quod mortales impulit libido & æstrum Veneris! Hanc porro in templis Deorum primum honoris jus habuisse, & apud mortales, Deorum honorabiliorum fuisse, expressis verbis docet Homerus, in *hymno Veneris*.

Πᾶσιν δ' ἐν πᾶσι θεῶν τίμαρχός ἐστι.

Καὶ παρὰ πᾶσι βροτοῖσι θεῶν πρόβητος τίπτεται.

ACRÆA

ACRÆA, vide GNIDIA.

ACTIA, vide ÆNEIS.

ÆNEIS, sive ÆNEADES Venus seu ÆNEÆ mater, bino templo decorata est, altero prope Leucadem, altero ad Actium promontorium, à filio transeunte, priusquam in Italiam appelleret. Unde conjectura est, eandem dictam ACTIAM, cujus mentionem facit Dion. Halicarn. lib. I. De eadem vide TENETEIPA.

ALESIAS Venus dicebatur ab Alente Colophonis fluvio, ad quem colebatur eadem ac AAGENTIA, apud Lycophrenem, in *Cassandra*.

AAITENHΣ Venus erat *à sale nata*, cujus felicitatis ergo sanum ad portum maris extrui Aruspices juebant.

AAITTA, Venus ab Arabibus colebatur: ita Herodotus, l. I. c. 131. Eadem est quàm MYAITTA Assyriorum, & MIOPA Persarum.

ALMA, seu pulchra & sancta, apud Festum: *Ædiculam habuit in regione XII vide TENETEIPA.*

AMATHUNTEA, ab antiquissima Cypri urbe eadem ac CYPRIA est, *Θυσία ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ἐν ΑΜΑΘΟΥΝΤΙ*; *Sacra Veneris in Amathunte*, memorat Hesychius.

AMBOLOGERA *ἡ ἀπὸ τῆς ἀμβολῆς*, aliquando Venus est nuncupata, quæ sua suavitate miseras humanas sublevaret, & senectutem tardare videretur: *Ἀμβολή & ἀμβολήν* enim dilatio est; Apud veteres, *dilator operum & cunctator*, dicitur *ἀμβολισγρός*. AMBOLOGERÆ VENERIS, AMBOLOGHPΑΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ simulacrum ex oraculo dicatum describit Pausanias, in *Lacon*. Atque etiam Plutarchus, l. 3. *Sympos.* refert tales ad eam preces ferri solere: *Produc moram senectuti, pulchra Venus.*

ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΗ: *E mari emergens*, ambabus manibus è capillis aquam marinam exprimens: Qualem Apelles Cous pinxit, opus admirabile. Vide Strabonem, l. 14. & Plinium, lib. 35. c. 10. & Pausaniam, in *Corinth*. De hac existat lepidissimum Sidonii Antipatri epigramma. *Τὴν ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΑΝ* *ἡ δὲ ἱ. λ.*

ΑΝΟΣΙΑ Venus, impia, profana, nefaria: scripsisse erubescō, commentari puderet.

APOSTROPHIÆ VENERI unā cum COELESTI, & POPULARI imposita sunt cognomina ab Harmonia; signis antiquis ligneis: Illa quasi *Aversatrix*, quod ab exlege cupiditate & incestis, stupris, hominum genus averteret, qualia apud Græcos sæpè turpiter commissa sunt. De Adonidis matre, de Phædra Minois filia, de Tereo Thraciæ Rege, &c. ex Pausania, in *Bæoticis*.

AREJÆ Veneris, ΑΡΕΙΑΣ Αφροδίτης ades erat in postico Chalciaei, inquit Pausanias, in *Lacon*. cujus signa sunt è ligno tam vetusta, quàm alia quævis in Græcia. Eadem est ac MARTIA, Mars quippe *Ἀρης, &c. Ἀφροδίτης.*

AR.

ARDENS, vide ΘΙΜΒΡΗ.

ARENTE, dicta est Venus, à jungendis & copulandis Amantibus: Ἀρεν & Ἀρεντα, apud Lycophronem, in *Cass.*

ARMATA, ἐνόπλιος Ἀρροδίτη dextrâ pomum, & sagittam tenebat, arcum lævâ. Colebatur in Cythera insula: *Prope Cytherorum mœnia erat URANIÆ VENERIS fanum, eorum omnium, quæ apud Græcos Veneri dicatâ sunt, maxime priscum, & sacrosanctum. Dea signum cum armis est.* Hæc Pausanias, in *Læcon*. Vide CYTHEREA. Colebatur eadem maxime Spartæ, Virtutis muliebris ἰσχυροφικόν: Nam cum Lacedæmonii præliantes Messeniorum impetum iustinerere non possent, pedesque retro ferrent, uxores armis arptis impetum in Messenios fecere, aciem restituere, & hostes fugavere: Eas amplexi Lacedæmonii, provt erant armati, cum armatis promiscuè, ut Lactantius ait, concubuerunt, atque ita mox ARMATAM VENEREM colere cœperunt, ejusque simulacrum lancea decoraverunt. Tradit Dio, lib. 43. hanc a Julio Casare cultam, a qua se etiam forme quandam venustatem habere persuadere omnibus nitebatur. Ideo sculptam VENERIS ARMATÆ imaginem gestabat, ejusque tesserâ in rebus summis plerumque utebatur. Hanc cum GENETRICE confusam fuisse nullum est dubium.

ARSINOE, Venus in Ægypto, non procul ab ostio Canopico, Pharosque, *Sacellum habuit*, inquit Strabo, lib. 17. αἰσίων ἔχουσα ἈΡΣΗΝΟΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ. Duplex refert epigramma Athenæus, δειπν. 1.7. in quo VENERIS ARSINOES, ejusque templi mentio fit. Egregia sunt de eo Plinii verba, l. 34. c. 14. *Eodem lapide, magnetem intelligit, Dinocrates architectus Alexandria ARSINOËS templum conca-merare inchoaverat, ut in eo simulacrum ejus è saxo pendere in aere videretur. Intercessit mors & ipsius, & Ptolemæi, qui id sorori suæ jusserat fieri.*

ARTIMBASA, vide ΟΥΡΑΝΙΑ.

ASCRAEA, vide ΤΡΟΙΖΗΝΙΑ.

ASTARTE, Syria Venus Adonidi nupsisse a Cicerone memoratur. AUGUSTA, in nummis & lapidibus. vide ΟΥΡΑΝΙΑ.

AUREA, χρυσή, Sincera, casta, puram generandi cupiditatem cœlitus inspirabat; non lascivias petulantiores, adulteria turpia, & impudicam humani generis contumeliam, voluptatis vocabulo, designatam. AUREÆ huic Veneri Taurus cœlestis dicatus erat; & templum in Ægypto, prope Memphim. A Diodoro, l. 5. ob venustam formam, AUREA cognominata est.

Τὴς δὲ βίῃς πὺν δὲ τερπνὸν ἄσπερ ΧΡΥΣΤΕΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ.

Qualis nam vita foret, aut quid jucundi, sine AUREA Venere? Ovid. in Epist. *Paridis gaudet VENUS AUREA furtis.*

BARBATA Venus, a lumbis ad superiora mas, ad inferiora, scemina censebatur: Hinc Æneas apud Virgilium, *Discedo ac ducente Deo. Veste quidem ac corpore muliebri, natura porro, virili &*

D

BAR-

BARBATA colebatur, cujus simulacrum describit Sorvius ad *Æneid.* l. 2. & *Macrobius*, l. 3. *Saturn.*

ΒΕΛΕΣΤΙΑ apud Alexandrinos colebatur: De ea ita Plutarch. in *Amatorio*: ΒΕΛΕΣΤΙΑ verò Dii boni? nomine barbara & empta mulier fuit? cujus templum & fana Alexandrini habent VENERIS BELESTIAR nomine, ob amorem, Rege id permittente.

CALLIPYGE, vide ΚΑΛΛΗΠΥΓΟΣ.

CALVA cur dicta sit Venus, explicat Lactantius, l. 1. c. 13. Urbe a Gallis occupata, obsessi in Capitolio Romani, cum ex mulierum capillis tormenta fecissent, ædem VENERI CALVÆ consecrârunt. De eadem vide Vegetium, l. 4. Cyprianus illam commemorat, de vanit. idolorum: *Est & Venus Calva*: & S. Augustinus, epist. 44. *Habes apud nos magnam materiam facietiarum, deum Stercutium, deam Cloacinam, VENEREM CALVAM.* Narrat Jo. Candidus, in comment. Aquileis CALVAM Venerem Romæ cultam fuisse temporibus Maximini, in honorem Matronarum Aquiliensium, quæ deficientibus funibus ad incendendos arcus, magnanimè præsentibus crines substituerunt. Duæ ejus fuerunt in Urbe templa, vetus & novum, in regione viii. seu Foro Romano.

CAPITOLINÆ Veneris meminit Suetonius, in *Caligula & Galba.* CASTNIA, vide ΚΑΣΤΝΙΑ.

CHOERAS, Veneris Χοῆρας, matris Æneæ: Ei porcos mactabant Argivi, quos χοῖρος nuncupant. Docet Aristophanis interpretes, χοῖρος seu χοῖρον pro ea faminarum parte intelligi, quæ femina sunt, γυναικῶν αἰδοῖον λίγρον, quam in puellis, teste Varrone de re rustica, l. 2. c. 4. porcum appellabant. χοῖράς Veneris meminit Lycophron in *Cassandra.*

CLOACINA templam habuit in quarta Urbis regione.

CLUACINAM Venerem scribit Plinius, lib. 13. cap. 29. *Romanos Sabinosque cum propter raptas virgines dimicare voluissent, depositis armis purgatos in eo loco, qui nunc signa VENERIS CLUACINÆ habet: Clacere enim antiqui purgare dicebant.* Ei templum vovit T. Tatius Rex, in ea Fori parte, quæ Romani & Sabini armis depositis pacem injerant.

COA, vide ΑΝΑΔΟΜΕΝΗ. Est apud Ciceronem; *Qui COAE Veneris pulchritudinem imitari non potuerunt.*

COELESTIS, vide ΟΥΡΑΝΙΑ.

COLIAS Venus ad *Anaphlystum* ades habuit, in quem locum ejactas fluctibus, ajunt, ultimas naufragii tabulas, quod Persa navali ad *Salaminiam* pugna fecerunt. Ita Strabo l. 9. Eadem fero apud Pausaniam, in *Atticis.* COLIAS promontorium, ad quod Persarum classe deleta, navium fragmenta æstu delata sunt. Illic VENERIS COLIADIS signum est, ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΟΛΙΑΔΟΣ.

COLOTIS dicta est Venus, & juvene quodam, qui manibus & pedibus (ea Græcis πόδα) olim suspensus, postquam a puella quædam

dam solutus fuit, **VENERI** COLOTIDI templum Athenis dedicavit. Alii à sœnoribus nomen deducunt. Celebratur apud Lycophroem, in *Cass.*

CONFUGALIS, vide **MIGONITIS**.

CORINTHIAM Venerem memorat Athenæus, l. 13. c. 4. Erat enim vetusta lex Corinthi, cum **VENERI** civitas magnis de rebus supplicaret, ut accirentur in supplicationum pompam meretrices nuda, quæ Deam precarentur, & post aliorum discessum, in templis permanerent; Et paulo post. Cum Persarum Rex Græciam armis tentavit, Corinthii meretrices in **VENERIS** templum convenerunt, & pro salute Græciæ Deam orârunt. Quapropter Simonides, cum Dea tabulam Corinthii discerneret, in qua privatim erant meretrices depictæ, quæ supplicationibus Deam propitiaverant, & in ejus facto peractis supplicationibus substituerant, adscripsit hoc epigramma: *He pro Græcis, & bellicosus civibus confiterunt, Deæ opem VENERIS imploratura; Itaque VENERI non est visum Sagittariis Persis arcem Græciæ prodere.*

Αἰ δ' ὦν ἔρ' Ἐλλάνων τὸ δὲ Λευμαχὸν πολυτῷ

Ἐτάδην ὑχέοντες ΚΗΤΗΡΙΑΙ δαιμονίῃς

Οὐ γὰρ ἔσποριον ἐμύσαντο δὲ ἈΦΡΟΔΙΤΑ

Πέρσας Ἐλλάδων ἀνέκπολιν ἐποδίζετο.

Præterea adulatio seu superstitio græca, Laidem, ut **VENEREM** **CORINTHIAM** adoravit, quamvis hæc Sicula fuerit, sed ut Solinus ait, *eligere ipsa maluit quam faceri patriam*: Ejus nummum **CORINTHI** culum vidimus.

COTYLEA Venus ades habuit sine tectis; in qua signum Dea, inquit Pausanias, in *Æliacis*: Nomen à monte Cotylo.

CYPRIA, in nummis ant. Ejus cultus autor fertur Cyniras; ita Pindari Scoliaſtes, Pythion. od. 11. *Ὁ δὲ Κύνρας ἔτις ἐστιν, ἐπ' ᾧ οἱ ἐν Κύπρῳ Κυνράδαι τῇ θεᾷ ἀνέστησαν.* Hoc est, Cynyras ille est, à quo Cinyrada in Cypro Dea sacrafacerent. Ita Arnob. li. v. ex Clemente, in *Protreptico*: *Hec non & CYPRIÆ Veneris abstrusa illa initia prætereamus, quorum conditor indicatur Cinyras fuisse. In quibus sumentes ea, certas stipes inferunt, ut meretrices: & referunt phallos, propitii Numinis signa donatos.* Et hæc sunt, quæ se nescire fatetur Pausanias, in *Æcor.* vide infra in voce **ΕΡΩΤΙ**. De Cynara vide Tacitum, lib. 11. hist. Ad quod pertinet Hesychii glossa: *Κυνράδαι, ἱερεῖς ἈΦΡΟΔΙΤΗΣ, Cinyrada Sacerdotes Veneris.* Cyprigena etiam dicta est, quod nata sit androsa in Cypro: *Κυπρογενεῖαν δ' ὅτι γέννητο πολυκλύσῃ ἐνὶ Κύπρῳ*, inquit Hesiodus in *Theog.* Venus a Græcis κρατῖσα Κύπρῃ nuncupabatur, unde ab Horatio od. 3. *potens Cyprî*, & a Bione *Κυπρογενεῖς*, Eustathius, ad *Iliad.* 3. Venerem *Κύπριν* censet esse ab Homero nuncupatam, quasi *κύπρον* seu *κύπρον*, propterea quod sine Venere, idest, sine concubitu, & complexu venereo, mulieres grævida non fiunt.

CYTHEREA, quod primum è mari ex spuma nata ad montem

D 2 Cytherum

Cytherum appulerit: *Hesiod. in Theogonia*. Sive Κυθήρα, Cypri oppido Nuda Cytheriacis edita fertur aquis, inquit Ovidius. Insula verò Cythera, inter Peloponnesum, Cretamque sita est, vulgò Cerigo, Serenisa. Republicæ paret. Alii nomen deducunt ab occultandis amoribus, etiam Amatoribus: *ὡς τὸ τὸς ἑρωτικῆς καὶ ἀφροδισιατικῆς κρύψιν*: vide ARMATA.

• DIONE A Venus dicta est à Dione matre. Homerus, *Iliad.* 3. ΚΥΠΡΙ ΔΙΩΝΑΙΑ, apud Theocritum, *eid.* 16. Dionys. Afrum. in. περιω Virgilius in. *Meride*. Augustum Cæsarem tanquam ab Iulo & Venere progenitum, Dionæum nuncupat: *Ecce Dionæi præcedit Cæsaris astrum*. Dionæum antrum pro venereo commemorat Horatius, *od.* 1. l. 2.

DORIS, vide GNIDIA.

ΕΝΟΠΙΑΙΟΣ, vide ARMATA.

EPHESINAE Veneri, quæ eadem erat ac Meretricia, & ἑταῖρα, templum extructum est. Athen. l. 3. c. 4. vide ΠΟΡΝΗ.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΙΑ, EPISTROPHIA, sive procuratrix Sacellum habuit, inquit Pausanias in Atticis, prope Bacchi Nyctetii adem, &c.

EPITUMBIA memoratur à Plutarcho, quæ homines fragilitatis humana admoneri putant, quod una & eadem Dea principium & finem vite in potestate habeat: quippe quæ ingredientibus vitam, atque decedentibus præsideat. Nam Delphis quoque VENERIS EPITUMBIAE est imaginacula, ad quam evocant eorum manes quibus libant.

EQUESTRIS seu ἐρίππος, in nummis, vide Strabonem l. 7.

ERYCINA, in nummis & lapidibus ab Eryce Siciliæ urbe, in qua Æneas matri templum construxerat. Apud Psophidios, alterum commemorat Pausanias, in Arcad. a Psophi Erycis filia dedicatum, cuius suæ ætate, sola extabant ruina. Romæ postea ædem vovit Q. Fabius Maximus ex Sibyllinis libris edictum esset, ut is voveret, cuius maximum imperium in Urbe esset: Ex Livio, l. 22. Eam, idem creatus II. vir in Capitolio dedicavit: Id. l. 23. Fuit & alibi edes VENERIS ERYCINÆ iuxta portam Collinam, vota a L. Portio Licinio Cos. bello Ligustino, ab eodem II. viro dedicata eo anno, quo Aquileja Colonia Latina in agro Gallorum deducta est, Liv. l. 4. Strabo, l. 6. Audiamus Ovidium.

Est prope Collinam templum venerabile portam,

Imposuit templo nomina celsus Eryx.

Est illic Letheus amor, qui pectora sanat, &c.

ΕΤΑΙΡΑ, vide ΠΟΡΝΗ.

ΕΤΠΟΔΙΑ, vide GNIDIA.

ΕΦΗΠΙΟΣ, vide EQUESTRIS.

FELIX in nummis & lapidibus, VENERI FELICI SACRUM.

&c. An a liberorum multitudine, an ab eorundem præstantia?

FRUGIFERA a Sophocle, & Plutarcho, in Amat.

GABINIA in lapidibus.

ΓΕΝΕΤΕΙΡΑ, GENETRIX, in nummis & lapidibus; Hanc Μύλην ab Assyriis, Ἀλίαν ab Arabibus, & Μίαν a Persis nuncupatam

patam dixit Herodotus, in *Clio*; quam etiam URANIÆ nomine adorant. Πέραις ἑμισυμαθήσαν δὲ καὶ τῇ ΟΥΡΑΝΙῃ θύειν παρὰς Ἀστυνοῦν λιτόντες καὶ Ἀρσένιον. VENUS GENITRIX Julii Caesaris tessera fuit, qui ab ea genus per Æneam ducere se asseverabat, quare ei templum ante pugnam Pharsalicam vovit, inquit Appianus, Alex. l. 2. bell. civil. & positus victoria in suo Foro posuit: Eidem Spolia, de hostibus dedicavit, & thoracem de margaritis Britannicis. In eodem collocavit Augustus statnam æneam Divi Julii, cum Stella crinita supra caput ipsius fulgente. Dio, l. 13. Appian. l. 2. de bell. civil. Egregia est ejus descriptio apud Lucretium, l. 1.

*Æneidum GENETRIX, hominum, Divumque voluptas,
Alma VENUS &c.*

GNIDIA à Gnido urbe Doridis in Caria: in nummis & lapidibus: Apud Reinesium, BONÆ DEÆ VENERI GNIDIÆ &c. De Venerē Gnidia à Praxitele sculpta, vide Athenæum, l. 13. tota nuda ad imaginem Cratinæ meretricis, alii scribunt Phrynes, tantæ pulchritudinis, ut à nobili adolescente perditè amata, ac polluta fuerit: vide Lucianum, de *Amoribus*. De quo Val. Maximus: *Vulcani conjugem, Praxiteles in marmore quasi spirantem in templo Gnidiorum collocavit, propter pulchritudinem operis à libidinoso cujusdam complexu parum tutam*. Hunc Veteres *Macareum Perinthium* nuncuparunt. Lepidum est hac de Praxitelis statua vetus epigramma.

Γύμνη οἷός Πάρις με καὶ Ἀγχίσης καὶ Ἀδωνίς

Τὸς τρεῖς οἷδα μόνος. Πραξιτέλης δὲ πόθεν;

Hoc est,

Nudam me Paris Anchises & pulcher Adonis

Aspexere: at quando aut ubi Praxiteles?

Hæc etiam Doris, & Acræa, & Euploæa nuncupabatur, atque istis nominibus culta, templa habuit in Gnido & alibi: De quibus Pausanias, in *Atticis*. Apud Horatium: *O Venus, Regina Cnidi Paphique*, Et varia Anthologiæ ἐπιγράμματα.

GRÆCA Dea, seu Venus colebatur Momphi, in qua templum habuisse docet Strabo, l. 17. Ἔστι δ' ἐν Μίμφῳ, καὶ Ἀφροδίτης ἱερὸν, θεῶς ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ νομιζομένης, vide ΜΟΜΕΜΦΙΤΙΚΗ.

HOMICIDA, ὁκιδέτωρ duxit ab obruta lapidibus Laide, in ipso Veneris templo; quam Thessalæ mulieres invidia pulchritudinis, & æmulatione impulsæ, ita necaverunt: Inde Ἀφροδίτης ἈΝΔΡΟΦΟΝΟΤ, VENERIS HOMICIDÆ templum nuncupatum est.

HORTENSIS, ἡ ἐν κήποις Ἀφροδίτη, apud Pausaniam, in *Atticis*. à loco *Horti* dicto, tum quòd Venus hortis ob generationem, unà cum Priapo præsit. Unde Nævius apud Festum, Venerem pro oleribus posuit, ut Cererem pro pane, Neptunum pro piscibus; dicente coquo, *Edi Neptunum, Cererem, Venerem*.

HOSPITA, vide PEREGRINA.

ZEL-

ZEIΔOPCE, seu *vita largitor* dicitur ab Empedocle, atque etiam à Plutarcho, in *Amat.* **FRUGIFERA** idè à Sophocle.

ZEPINOIA à Zerintho Thraciæ urbe, & antro. A Stephano commemoratur: Phœnodameatis filiz templum **VENERI ZERINTHIAE** crexerunt, ait Lycophron, in *Cassandra*.

Αἱ δ' αὖ παλαιὴ μῆτιρ ΖΥΡΙΝΘΙΑΣ

Σμὸν μέγας δαίμονα δαίνην Θυῶ

ZEOPYTIS, *Zephyria*, sub cuius nomine colebatur Arsinoe, vide Casaubonum, in *Athen.* l. 7. c. 19. unde *Zephyritis*, *Arsinoe*, *Chloris*, *Hippia*, sunt synonyma, inquit doctiss. ejus commentator Casaubonus.

ΙΔΑΛΙΑ ab Idalo Cypri oppido, de quo Plinius, l. 5. c. 35. & Stephanus, de urb. Ἰδάλιον πόλις Κύπρου τὸ ἑθνικόν, Ἰδάλως. Ita Virg.

Est Amathus, est celsa mihi Paphos, atque Cythera.

Idaliaque domus. Hujus Veneris caput nummo insculptum est apud Goltzium, cum ὀπυραῶ ἸΔΑΛΕΩΝ.

INVICTA eadem, quam **ΟΤΥΑΝΙΑΝ** arguit lapis Romanus, apud Gruterum, p. 59.

JOVIA in lapide antiquo, apud Gruterum, p. 59.

ΗΠΠΟΛΥΤΙΑ. Euripidis Scoliastes: Ἀφροδίτης γὰρ ἰδρύσατο τὴν Φαίδραν φασὶ ἐκάλει δὲ Ἀφροδίτην ἐφ' Ἰππολύτῳ· καὶ γὰρ ΗΠΠΟΛΥΤΙΑΝ καλεῖται. Hoc est, *Veneris templum extruxisse Phœdra* ferunt: *Vocavit autem Venerem Hippolyti causa dedicavit, eamque etiam Hippolytiam dicunt.*

JUNO. Apud Lacedæmonios, **VENERI JUNONI** matres sacra faciebant. Πάντων δὲ ἀρχαίων καλεῖται ἈΦΡΟΔΙΤΗΣ ΗΡΑΣ, ὅτι δὲ θυγατρὶ γαμετρὴν γενεῖται τὰς μητέρας τῇ Θέῳ θυῖν. Signum lignenum vocant **VENERIS JUNONIS**, cui pro filiarum nuptiis sacra facere matronas, solent esse: ita Pausanias, in *Lacœ.* τειρεχναία nominabant. **ΗΠΟΤΕΛΕΙΑ** erant, sacra scilicet ante nuptias: Nominis rationem dat Hesychius, Προτέλει· ἢ πρὸ τῆς γάμου θυῖα, καὶ ἑορτή· τέλει γὰρ ὁ γάμος. De hoc festo, vide Meursium, in *Græcia feriatæ*. Eò fortassis refertur numisma perraram, quod vidisse recordor: In eo *Liviz* matris erat effigies cum inscriptione **ΑΙΟΤΙΑΝ ΗΡΑΝ**, & in averso, *Liviz filiz*, **ΑΙΟΤΙΑΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ**. Quærit Plutarchus, cur mense Maio mulieres non ducuntur? An quia in medio loco inter Aprilem est & Junium, quorum ille **VENERI**; hic **JUNONI** Sacer est, Numinibus matrimoniorum tutelaribus, vel antevertunt Majum, vel Junium præstolantur.

ΚΑΛΛΗΠΤΟΣ, *Callipyge*; pulchras clunes habens, templum habuit Syracusis, cujus originem describit Athenæus, in fine lib. 12. Οὗτο δὲ ἐκτίσθητο ὑπὸ ἰδοπαθείων οἱ τέρεσι καὶ, καὶ ΚΑΛΛΗΠΤΟΤ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ καὶ ἡ Ἀ. Hoc est, *Sicæmæis voluptati incubuere ejus ætatis homines, ut CALLIPTGÆ VENERI templum edificarent hac de causa.* Rustici viri formosa duæ filia in publicam viam egressæ, ambiviosius inter se decertabant, utri pulchrioræ nates essent. Prætereunti juveni, inspicendas se amba obtulerunt. Utramque

que ille confpicatus, natu majoris pulchriores esse iudicavit, & ejus amore captus est. Reversus in urbem, cum ager decubuisse, juniori fratri exposuisset, quod acciderat. Rus ille profectus, & puellas convulsus, alteram amavit. Juvenum pater cum instaret, ut splendidius matrimonium sibi quarerent, idque persuadere non posset, puellarum non invito parente, illas evocat ex agro, & cum filiis collocat: Eas cives ΚΑΔΑΤΟΥΣ nominarunt. Illa igitur amplas facultates nacta, VENERI, quam & à pulchris natis CALLIPTODON nominarunt, adem construxerunt.

ΚΑΤΑΣΚΟΠΙΑΣ VENERIS, seu spernatricis delubrum est apud Troezenios, unde descendente exercitationis causâ Hippolytum in stadium, intuebatur Phædra: Hæc Pausanias, in Corinth.

ΚΑΣΤΝΙΑ, sive ΚΑΣΤΗΝΗΤΗΣ VENUS dicta est, à Callimacho, & Lycophrone, in Cassandra. Originem nominis dedit Castnus mons Pamphiliz, ad Aspendum.

LIBENTINÆ à libendo dictæ meminerunt Varro, Cicero, & Non. Marcellus, cui puellæ, quæ excesserant annos puertitæ, pueris ætatis suæ insignia dicare solebant, ut apud Persium legitur.

LIBITINA Venus ærarium habuit à Servio Tullio institutum, in quod pro defunctis nummi inferrentur. Ne putemus pro animarum redemptione, aut fundendis precibus, sed pro emendis quibuscunque ad funera pertinentibus. Ita tenebantur quibus nata erat proles, nummum aliquem in ærarium Junonis Lucinæ inferre. Legimus apud Plutarchum eandem fuisse nuncupatam Venerem ac Libitinam, τοὺς ἑορτὴς ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ ἔχει καὶ τὴν ΛΙΒΕΤΙΝΗΝ. Indicando fortè ex Dion. l. 4. caducum esse, quod esset natum, unam eandemque Deam ortibus, & interitibus præsidere: Hæc enim etiam pro morte; magnæque pars mei vivit Libitinam, inquit Horatius.

LIMENIA, vide PELAGIA.

LONGURIA à Longuro Siciliæ lacu. Regina spermatum Longuri, apud Lycophronem: Ἐπὶ τοῦ ΛΟΓΓΟΥΡΟΥ μυχῶν; vide MYXALA.

LUCIFER, vide ΦΩΣΦΟΡΟΣ.

MACHINATRIX, ΜΗΧΑΝΙΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗ eodem & signum lignum habuit, Demophontis opus, cuius manus, os, & imi pedes à lapido erant. Cognomen Dea merito inditum est, quod Veneris causa homines quovis artium, & fraudum genus, tam in fallis, quam in dâctis excogitarunt. Hæc Pausanias, in Attalics.

MARINA, vide PELAGIA.

MARTIA, vide AREJA.

MEANINIS, Nigra, In Thespiarum urbe MELÆNIDIS VENERIS ades, forum præterea, & theatrum; & forum Dea dignum, inquit Pausanias, in Boeoticiis. Ἐστὶ δὲ καὶ ἐν τῇ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΜΕΑΝΙΑΔΟΣ ἱερὸν, καὶ διατέτυκται ὡς ἄγρῳ, διὰ αὐτὴν. Et in Corinthiis, VENERIS MELANIDIS delubrum recenset, ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΜΕΑΝΙΑΔΟΣ ναὶς, prope Laidis sepulcrum: Hæc, Venus, Luna, & Isis nominabatur. Noctis.

Nu-

Numen verecundiam, quâ præditum esse debet humanum genus, indicabat, nec ut brutum in propatulo, sed nocte liberis dandam esse operam. VENUS hæc ad abditam referri potest. *Vide. MYXAIA.*

MEΛINAIA apud Lycophronem, in *Cassandra*, à Melina urbe Argivæ, & Stephanum; Μέλινά πόλις Ἀργυς, ἀφ' ἧς ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΜΕΛΙΝΑΙΑ τιμᾶται. *Melina urbs Argolidis, à qua VENUS MELINÆA colitur.* Notat Pinedo Stephani interpres, Lycophronis scholiastem, nomen deduxisse διὰ τὸ ἡδὺ τῆς συνομιλίας, à *cokus* suavitate.

MEMPHITICA, vide ΜΩΜΕΜΦΙΤΙΚΗ.

MERETRICIA, vide ΠΟΡΝΗ.

MIGONITIS, seu CONJUGALIS colebatur Migonii: hoc territorium erat in insulæ Cranaes, vulgò *Spatara* adverso littore, in quo Paris primum cum rapta à se Helena concubuerat; inde nomen. In cujus rei memoriam ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΜΙΓΟΝΙΤΗ erectum est templum: Ad quod cum post XVIII. annos appulisset Menelaus, Veneri duas adjunxit statuas, Thetidis, & Praxidices sive *vindicatricis*, illi ut ferret opem ad vindictam; huic ut absolveret: Ratum quidem votum fuit, sed prius obijt Menelaus, quàm Helena arbori suspensa Rhodi jussu Reginæ Polixus suffocaretur.

ΜΙΘΡΑ interdum Dei, interdum etiam Veneris nomen est. Ambrosius, l. 2. contra Symm. Unde *Phrygiæ vates, & semper invisa Romanis non æquæ Carthagini numina?* Quum COELESTEM Afræ, ΜΕΤΗΡΑΜ Persæ, plurique VENEREM colunt, pro diversitate nominis, non pro Numini varietate.

ΜΟΡΦΩ, MORPHO in lapid. ant. quæ formæ præest, & pulchritudini: Etiamnum Græci recentes, *Callimorphi* egregiam, & formosam puellam nuncupant. *Cellam habuit apud Lacones*, autore Pausania, in *Lacon*. Seditis ejus signum è Cedro factum à Tyndaro in memoriam fortè Helenæ filiæ suæ: Galericulum, seu flammæum habebat in capite, & circum pedes vincula, ad designandam debitam uxorum erga maritos fidem & constantiam. Memorat idem Pausanias, *ibidem*, ΜΟΡΦΩ τῶν Λακεδαιμονίων, quæ eadem est.

ΜΥΑΙΤΤΑ Venus apud Assyrios colebatur, ΑΛΙΤΤΑ apud Arabes, ΜΙΘΡΑ apud Persas. *Herodotus.*

MURTIA à Myrto Veneri sacra. Varro, l. 4. de ling. Latin. & Plin., l. 12. c. 1. tum l. 15. c. 29. Ara vetus fuit VENERI ΜΥΡΤΕÆ, quam nunc MURTIAM vocant. Fanum ipsi sacraverunt Romani, in regione urbis XI. MURCEAM præterea Venerem cultam legimus, marcidos efficientem viros; cui opponebatur STRENUA. Milites aliquando Myrto coronatos legimus; an libidini indicandæ, an Marti Veneris amasio? De Myrto Veneri sacra, adi Athenæum, *de rep. l. 15. c. 6.* ex quo MURTIAM & PAPHIAM & CYPRIAM eandem esse constat.

MT.

ΜΥΧΑΙΑΣ Veneris sacra in specubus, & abditissimis penetralibus celebrabantur: Μυχός *secessus* est, latebra & abditus locus. Lyfiteles Plautinus adolescens Trinummus amorem lascivum inde *latebricolarum hominum corruptorem* vocat: Amatores quippè juxta Maronem, *Secreti celant calles, & myrtea secum, Sylva tegit*: hoc est, Venereos congressus, solitudini, ac nocti creditos: *Celari vult sua furta Venus*.

ΜΟΜΕΜΦΙΤΙΚΗ, *Momemphita Venerem colunt, & sacram vaccam alunt, quemadmodum Apim in Memphi*: ita Strabo, l. 17. Et paulò post, *Memphi est Veneris sanum*, quæ Græca Dea censetur: Θέας ΕΝΔΑΪΔΕ νομίζουσιν. Et postea, *In ejusdem honorem non procul est Aphroditopolitana præfectura. Civitas ejusdem nominis est in Arabia, in qua bos alba sacra alitur*.

NIGRA, vide MEAINIS.

NTMΦA, vide SPONSA.

ΞΕΙΝΗ, vide PEREGRINA.

OLYMPIA eadem, ac Urania apud Pausaniam, l. 3. & Proclum, in Lyciam Venerem hymno ultimo.

Σύμβολ' ἔχον νοεοῖο γάμου νοερόν ὑμῶναιον

Ἡφαίστος πυρόεντος, ἰδ' ὑπ' αἰνῆς Ἀφροδίτης,

καὶ ἐξ αὐτῶν ὀνόμαζαν ΟΛΤΜΠΙΑΝ.

Symbola genus nuptiarum, & hymenaeorum intelligibilium igni Vulcani, & Coelestis Veneris, quam vocaverunt OLYMPIAM.

OLYMPIA, *Cœlestis*. In nummis, marmoribus, & passim apud Autores, καὶ τῷ ἱερῷ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ nomen deducit, quodd de cœlo semen igneum in mare cecidisse dicitur, ac natam è spumis Venerem, conjunctione ignis & humoris: Alii ex puri & sinceri amoris quasi cœlestis, & à corporis illecebris alieni significatione dictam volunt. Unde Pausanias, in *Boeoticis*, per Venerem COELESTEM intelligit puram, & corporum cupiditate vacantem amorem. Venerem URANIAM a Scythiis *Artimpasam* dictam, scribit Herodotus, l. 4. c. 59. De ea sic Orphæus, in *hymn. ad Venerem*: ΟΥΡΑΝΙΑ, πολυόμνη, φιλομειδῆς Ἀφροδίτη, ἡ ἰ. λ. COELESTIS, celeberrima, risum amans VENUS &c. Vaccam autem Ægyptii VENERI dedicarunt, quam COELESTEM vocant, ex Pierio, l. 3. Memoratur à Poetis antiquis, & opinarer eam esse, quam nulla sequitur pœnitentia, nullum πάθος, adeò blanda est & innocens, ut URANIA ipsa sit. Fortè dicta eadem.

ΠΑΝΑΓΑΘΟΣ, *optima*, In lapide Rom. ex Grutero, pag. 59. lib. 1. Ejus extat hoc epigramma.

ΑΦΡΟΔΙΤΗΙ
ΘΕΑΙ ΠΑΝΑΓΑΘΗ
ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΙ
ΚΑΙ ΕΥΚΛΕΙΔΙΑ
ΕΥΕΡΓΕΤΗ &c.

VENERI,
Dea OPTIMÆ,
& servatrici,
& inclite,
benefactrici, &c.

E

ΠΑ-

ΠΑΝΑΙΤΗ, *Omnium causa*: Hæc sunt, Pharnuti verba: Καλῆται δὲ Οὐρανία τε καὶ Πάνδημος καὶ ΠΑΝΑΙΤΗ, διὰ τὸ καὶ τῷ Οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ θαλάσσῃ τῶν δυνάμιν αὐτῆς θεωρεῖσθαι: Hoc est, *Vocatur autem & Cælestis, & Vulgaris, & OMNIUM CAUSA*, quod nempe *Veneris potentia, & vis in cælo, & in mari cernatur.*

ΠΑΝΔΗΜΟΣ, *Popularis, Vulgaris*, Jovis & Diones filia, ex Platone, in *Sympos.* Id nominis habet, quoddam ad forum antiquum posita est, in quo solet πᾶς δῆμος *universus populus* ad conciones confluere, quas ἀγορὰς vocant: Narrat Athenæus, l. 13. *primum Solonem propter iuvenes aetate vigentes, mulieres emptas prostituisse in ganeis, & ex meretricibus questu in prostibulis, VENERIS VULGARIS, ΠΑΝΔΗΜΟΣ templum primum extruxisse.* De ea Oppianus, in *Comægetico*, d. 390. Lycæphron secundam nuncupat VENEREM publicam, ad honorem URANIÆ quæ prima est. De ea Pausanias, in *Boeoticis*.

ΠΑΝΘΕΑ Venus dicta est, quæ omnino Deorum vires in se contineret: Drusillam Caligulæ filiam ita nuncupatam habemus ex Dione, l. 59. *Decreta ei omnia, quæ Livia insuper ut immortalis haberetur, aureaque in curia effigies ejus poneretur, ut in foro imago Veneris, statuæ ejus æqualis, collocaretur, iisdemque honoribus coleretur.* Et mox: *Itaque tunc PANTHEA vocata est, & divinis honoribus per omnes Urbes culta.* Τότε ἔν ΠΑΝΘΕΑ τὴν ὀνομάζετο καὶ τιμᾶν δημοσίῳ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἤξετο, Ex Sophocle,

ὦ Παιῆδες, ἦτοι Κύπρις ἢ Κύπρις μόνον

Ἄλλ' ὅτι πάντων ὀνομάζον ἐπάνυμι.

O pueri, certe *Venus non solum Venus est,*

Sed omnium particeps nominum, &c.

PAPHIA, a Papho Cypri Urbe: In nummis & lapidibus: Eadem ac OYRANIA. In Cyprium Agapenor Paphum urbem coloniam deduxit, & in ea Veneris fanum erexit, cum ante apud Cyprios Dea hac in medio oppido, cui Golgi nomen, coleretur. Hæc Pausanias, in *Aræad.* De eadem Tacitus l. 2. hist. c. 2. cuius *Simulacrum non est effigie humana, sed continuis orbis latiore initio tenuem in ambitum, meta modo exurgens.* Idem docet Max. Tyrius. *VENUS a Paphiis colitur, cuius insigne nulli rei magis affine, quam alba pyramidi.*

ΠΑΣΤΟΦΟΡΟΣ Venus quæ thalamis præest. Inde Sacerdotes παστόφοι qui thalamum seu velum portabant.

ΠΕΛΑΓΙΑ, a pelago, seu mari, ac ideo Ἀνδρομέδῃ eleganter a Pausania nuncupatur, Ἀφροδίτῃ πᾶσι θαλάσσι: *Venus filia maris.* Hinc apud Horat. od. 26. l. 3. MARINA Venus: & od. 11. l. 4. Θαλασσίῳ Ἀφροδίτῃ commemorat Musæus, in Leandro & Her. PONTIA & LIMENA quasi Portuna nuncupatur a Pausania, in Corinth. & ab Hesychio Επιπορτία cuius signum è candido lapide, magnitudine & opere insignissimum. Inter ceteros qui habentur Dea ab Hermionensibus honores, ea religio observatur, ut Virgines, quin & vidue, quæ in viri manum conventura sunt, rem ei divinam ante nuptias faciunt. Egregium est Artemidori inventum, δυνειρον, l. 2. c. 42.

VENUS

VENUS MARINA naucleris & gubernatoribus & omnibus navigantibus bona observata est.

PEREGRINA Ζώνη, ab Herodoto, l. 2. c. xii. dicta est, quam apud Proteum Ægypti Regem Sacerdotes prædicant diversatam esse: **HOSPITAM** inde appellant, & ad Helenam Tindari filiam, Menelai uxorem, ab Alex. Paride raptam referunt. Etiam a Lycophrone in *Cass.* celebratur, atque etiam in lapidibus antiquis.

PHYSICA, in lapide antiquo, naturalibus γυναικείῳ μέρει, utriusque sexus præesse putabatur. Pars corporis nostri secretior φύσις *ναύρα* dicitur, verocundie causâ: Vide Plinium, l. 20. c. 6. *καὶ οὐρόν φῦσι* Damascenus appellat, quod alii Græci *διαγυγίον*, ἱπὸν, ἀνδρίας, & Latini *radium*, *column*, *virilitatem*. Eustathius, ad *Odiss.* Ω. Reinesius inscriptionem refert & explicat. **IMPERIO VENERIS FISCICÆ** &c.

PLACIDA, in lapidibus ant. Grut. p. 59. 9. Ejus ædícula & vicus fuit in urbe regione v.

ΠΑΙΝΟΙΑ sive **ΕΝ ΠΑΙΝΟΦ.** Referente Pausania, in *Arcad.* **VENERIS** aedes est, qua in *læterculo* appellatur, quod in foro fuit, *læterculi* figuram præ se ferens.

PONTIA, vide **PELAGIA**.

ΠΟΡΝΗ, Meretricia, cujus delubrum erat Abydi: ΠΟΡΝΗΣ δὲ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ἱερὸν ἔστι παρὰ Ἀβυδῶν. Nam cum ista civitas Macedonum servitute premeretur, custodes prædarii aliquando sacro peracto, temulentis, multas sue commessionis meretrices adhibuerunt: è quibus una sepius illos confregit, fortis auxillis portarum clavibus, mores transgressa, id Abydenis significavit: qui ex templo correptis armis, & concursu facto, prædarii occisis, noveris positi, libertatem recuperarunt, & meretrici gratiam ut redderent, templum **MERETRICIÆ VENERIS** extruxerunt: Hæc Athenæus, l. 13. cap. 14. & seqq. Hanc eandem **AMICAM** sive **ΕΤΑΙΡΑΝ**, ab Atheniensibus dictam fuisse, docet idem Athenæus, ἢ γὰρ τῆς παρ' Ἀθηναίων καλεωμένης ΕΤΑΙΡΑΣ τῆς ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ. De illa scripsit Apollodorus Atheniensis, in libro De diis, ad hunc modum: *Amicam* ΕΤΑΙΡΑΝ *Venerem* appellant, quoniam amicos & amicas, idest benevolas, in unum congregat. Quamobrem etiam nunc ingenue matrone ac virgines, amicas illas vocant, cum quibus familiaritate ac necessitudine conjuncta sunt: *ἑταίρας* vocant meretricias feminas, & *ἑταίρειν* mercede corpus vulgare, non ad significatus proprietatem referentes, sed ut honestior sit nomenclatura.

ΠΡΑΞΙΣ, **PRAEIXIS**. Μὲν δὲ τὸ Διόνυσον τὸ ἱερὸν ἔστιν Ἀφροδίτης τοῦ ὀφθαλμοῦ δὲ ἑταίρας· ΑΦΡΟΔΙΤΗ πεποικιλμένην ΠΡΑΞΙΣ ὀνόματι. Hoc est, Prope Bacchi templum, adest & **VENERIS**, cujus signum ex ore. Deo cognomen, **PRAEIXIS**: Pausanias in *Atticis*.

PYRENEA Venus templum habuit in limite Narbonensis Gallie atque Hispanie. **ΠΥΡΗΝΑΙΑΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ** templo cultam nuncupat Strabo l. 4. & Ptolomæus, l. 2. c. 5. Promontorium Pyrenæ, *Venerem* idem memorat, quod & Massiliense dicitur, vulgò, *Cap. de Croix*.

PYTHONICE seu PYTHIONICE Venus dicta est à cognomine formosa meretrice, teste Theopompo.

ROMANA delubrum habuit in via sacra. De ea Prudentius, in *Symmachum*.

SAMIA Venus, quam in arundinibus ἐν καλάρμεις quidam vocant, alii in palustribus ἐν ἐλατικαῖς edem habuit in Samo: eam meretrices Periclem secuta, cum obsideret Samum edificaverunt, ingenti questu prostituta formâ, dicata. Hæc Athenæus, l. 13. cap. 4. Quoniam, inquit Casaubonus, VENUS ista in ea parte Sami fuerat dedicata, ubi Pericles castra metabatur: ad litus nempe maris, ubi erant paludes, & in iis arundineta, unde hæc ejus ἐπίθετον.

SANCTA, in Inscript. Gruter. p. 102. Eadem fortè quæ ALMA.

SCHOENIS Venus a juncis dicta est: Σχοῖνον juncum designat, ad juncturas utilem.

SOCIALIS, seu ΣΥΜΜΑΧΙΑ, de qua ita Pausanias in *Arcad. Mantinea* à tergo theatri reliqua adhuc sunt templi vestigia, quod VENERI olim dicatum fuit SOCIALI, & in eo signa quadam. Indicat basis inscriptio Nicippem Pasea filiam dedicasse. Templum erexere Mantinenses, quo monumentum esset posteris, ipsos cum navalis ad Ægium pugna committeretur, in Romanorum fuisse partibus. Jupiter etiam SOCIALIS sive Sodalitius apud Athæneum legitur, l. 13. cap. 4. cui Etæridia festa celebria sunt apud Magnetes. vide ΠΟΡΝΗ.

SPONSÆ, seu ΝΥΜΦΑΣ mentionem facit Pausanias, in *Corinth. ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ* ἐστὶν ἰσὺν ΝΥΜΦΑΣ, ποιήσαντος Θησέως ἥνεκα ἔσχε γυναικα Εἰλήνην. Hoc est, VENERIS SPONSÆ cella est, à Theseo, cum Helenam uxorem duxisset, edificata.

STRATONICE apud Tacitum, l. 3. & in Decreto foederis prævio, inter Smyrṇæos Magnetesque, inter *Marmora Oxoniensia*, pag. 5. & 6. Cujus hæc sunt verba. Deum *Antiochum*, & matrem patris *Deam Stratonicem*, a Smyrṇæis consecratos & honoribus egregiis honoratos, tum publice a plebe, tum privatim ab unoquoque civium: illumque sancivisse, fanum VENERIS STRATONICIDIS inspoliatum fore, &c. Ἐπεὶ τῆς ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΙΔΟΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ. Quin & eodem foedere Smyrṇæi cogebantur jurare per Terram, Solem, Martem, Minervam Martiam, Dianam, Matrem Siepylenem, VENEREM STRATONITIDEM, & reliquos Deos Deasque, &c. ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ τῆς ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΙΔΑ. Quin columnas, in quibus descriptum erat foedus, conservaturos se in VENERIS STRATONICIDIS fano, Smyrṇæi, ut Magnetes, in fano Dianæ Leucophrinæ ad Meandrum, polliciti sunt. Venerem illam quid vetat eandem censerī ac Cœlestem seu ΟΥΡΑΝΙΑΝ, cujus Sacerdos magna fuit MARCELLINA? Illam enim Astartem Deam Syriam, Assyriam & Hieropolitanam, eandem fuisse meritò opinamur.

STRENUA, vide MURTIA.

ΣΥΜΜΑΧΙΑ, vide SOCIALIS.

ΣΩΤΗΡΑ

ΣΩΤΗΡΑ, *Servatrix*, in lapide ant. apud Gruterum, p. 59.

THALASIA, *vide* PELAGIA.

ΘΥΜΒΗ, *ardens* dicta est Venus, ob fervorem libidinis, maxime extra speciem: Ed ferebatur Semiramis erga equum, Pasiphea erga taurum &c. ΘΥΜΒΗΣ ΚΥΠΡΙΑΟΣ ἀρμονίαν commemorat Callimachus, *ardentis Veneris harmoniam*.

ΤΡΟΙΖΗΝΙΑ. *Troezenia* Venus a Lycophrone memoratur, in *Cass.* cui templum Phædra Troezenes Regina dedicaverat: adi Pausaniam, in *Corinth.*

VERECUNDA. Eadem est opinor, ac NIGRA & ΜΕΛΑΙΝΗΣ.

VERTICORDIÆ VENERIS ædes extra portam Collinam in via Salaria fuit, cum tres Vestales uno tempore incestum commisissent, quemadmodum Jul. Obsequens ait, ut lascivos puellarum animos ad castitatem verteret. Vide Valer. Maximum, l. 8. c. 15. & audi Ovidium, l. 4. *fast.*

Roma pudicitia praeavorum tempora lapsa,

Cum aam veteres consulivisti exstructa, annua.

Templa jubet Veneri fieri, quibus ordine factis,

Unde VENUS, VERSO nomina, CORDA tenet.

VICTRIX. In nummis & lapidibus ant. a vincendo dicta est: Eadem ipsi dedicavit Pompejus altero consulatu, editis sumptuosissimis ludis, in regione ix, seu Circo Flaminio. Plutarc. in *eius vita*. Plinius l. 8. Superbas Veneris victorias docet hoc Epigramma, Deæ simulacro impositum Romæ. Vide Gruter. p. 60.

Sol cales igne meo, flagrat Neptunus in undis,

Pensa dedi Alcida, Bacchum servire coegi,

Quamvis liber erat, feci servire Tonantem,

Quamvis liber erat, Martem sine Marte subegi.

Et hinc præcipue Veneris victoria est, quæ blanditiis, & delinimentis muliebribus summum belli ducem seduxisse videtur, qui gladio quasi è manibus excusso, unguentis delibutus, rosis myrtoque coronatus, in Veneris castris postea litaverit. Eo more Romani Faustinae F. adulantes, hanc in Veneris habitu, galeatum Martem vincentis effinxerunt, scilicet M. Aurelium, cujus superbum extat monumentum inter Ser. Reipublicæ marmora, supra monetariam officinam, *la Zecca*, cum hac basis inscriptione, VENERI VICTRICI.

ΤΗΕΡΧΕΙΡΙΑ, *vide* JUNO.

ΦΙΛΟΜΗΔΗΣ dicta est Venus ab Hesiodo, in *Theogon*: ὅτι μάλιστα ἐξ ἐσπάρτης, hoc est, ἡ ἀσπίδος, quod ex genitalibus nata sit. Dicta est etiam ΦΙΛΟΜΕΙΔΗΣ hilaris & φιλόγυλος risum amans ut apud Homer. *Iliad.* 2. Ita apud Horatium, *od.* 2. *Erechina videns*. Vide ΟΥΡΑΝΙΑ.

ΦΩΣΦΟΡΟΣ, *Lucifer*: Vesper: quintus est planetarum, ὃν ἈΦΡΟΔΙΤΗΣ προκαλεῖσθαι, quem VENERIS dicunt, & conciliatricis luminum. Hæc quippe stella omnium est splendidissima. Audiamus Suidam:

E 3

ΦΩΣ-

ΦΩΣΦΟΡΟΣ ὁ τὸ φῶς ἀνατέλλων· ὁ Ἡ' λ' α'. Pro Luna, Lucina, & Venere accipiebatur. Rem explicat Plinius, l. 2. c. 8. *Infra Solem am-
bit ingens Sidus appellatum VENERIS, alterno meatu vagum, ipsique co-
gnominibus amulum Solis, & Luna. Præveniens quippe & ante maturimum
exoriens, LUCIFERI nomen accipit, ut Sol alter diem maturans: Contra
ab occasu refulgens, nuncupatur VESPER, ut prorogans lucem, vicemque
Lune reddens. Et paulò post: Alii enim Junonis, alii Isidis, alii Matris
Deum appellavere. Apud Bionem, in Bucol.*

Εἴς περὶ τὰς ἐρατὰς χρύσειον φάσ· Ἀφρογένεις, καὶ ἦ. λ.

O Vesper amabilis, aurea lux Veneris,

Chare vesper, cerulea noctis imago sacra, &c.

ΟΥΡΑΝΙΑ, *Cælestis*. Venus hæc ΟΥΡΑΝΙΑ nuncupata est, quòd Cæli filia esset absque matre: AMOREM illa peperit, purum sine ulla corporis cupiditate, sine ulla labe, sed qualis esse debet erga Deum, patriam, liberos, & viros benemeritos. Duas Veneres celebrat Plato, in *Sympos.* Πῶς δὲ ἰ δύο τὰ διὰ καὶ ἦ. λ. Hoc est, *quomodo non essent due Deæ? Altera siquidem antiquior & sine matre, filia Cæli existit, quam COELESTEM nominamus: Altera junior, Jovis & Diones filia, quam vocamus Popularem. Utramque Venerem Cælestem & Popularem celebrat Pausanias, in Æliacis, l. 6. his verbis: Est porticus, que de manibus Corcyreorum erecta fuit, Veneris ades. Area templo sacra sub divo non longè abest. Qua ibi colitur, COELESTEM VENEREM vocant, ΟΥΡΑΝΙΑΝ: Ejus ex chore & auro signum est, Phidia opus; altero quidem pede testudinem premit. Area ipsa maceria est circumsep̄ta, intra maceriam crepido, super qua VENERIS quam POPULAREM nominant ΠΑΝΔΗΜΟΝ, signum ex ære, capro insidet, ex eadem fabricato materia, Scope opus, &c.*

Cùm variz Veneres fuerint, varii etiam eorum cultus & ritus sacrorum: VENERI COELESTI, ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΟΥΡΑΝΙΑ vinum offerre in sacrificiis minimè licuit: Ut testatur Polemo, forte ad distinctionem τῆς πανδημῆς seu popularis, quæ Baccho delectabatur. Ejus sunt hæc verba. Ἀ'θῶν αἰῶι· τί γὰρ ἐν ποίῳις ἐπιμελεῖς ὄντες καὶ τὰ πρὸς τὰς θεὰς θῆναι νοήματα μὴ ἱερὰ θύσαι, Μηνμοσύνη, Μῆσαι, Ἡ' οἶ, Ἡ' λίω, Σελῶν, Νύμφαις, ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΟΥΡΑΝΙΑ, Hoc est, *Athenienses harum rerum observandarum studiosi, & in sacrificiis Deorum faciendis diligentes, Nephelia sacra faciunt Mnemosynæ, Musis, Aurora, Soli, Lune, Nymphis, VENERI COELESTI. Nephelia autem à sobrietate dicta sunt, quoniam vinum & otanis prope intemperantiæ fundamentum in illis nesciretur. Populari capra candida mactari solebat, COELESTI juventa. Θύσαι μὴ τῇ ΠΑΝΔΗΜΩ, δείσει λαλῶν μπάδα τῇ ΟΥΡΑΝΙΑ δὲ δαμάλη ἱκατίρα. Plutarchus Lucianusq; docent, VENERI POPULARI, ΑΦΡΟΔΙΤΗ Τῇ ΠΑΝΔΗΜΩ templum Athenis exstructum fuisse à Solone, quò ferretur juvenum libido, de quo vide Lucianum, in *dialog. meretr.* & Pausaniam, in *Atticis.**

VENE-

Medico mihi, opinor, condonabitur si nonnulla ex arte mea deprompta ad hujus loci interpretationem proferam. Qui *ἐνδεις* ab Herodoto vocantur, quasi *evirati*: Hippocrates, *l. de aere loc. & aquarum* nuncupat, quasi *effeminaos*, de quo vide Mercurialem, *var. lect. l. 3. c. 7.* Nihil convenientius sprete VENERIS COELESTIS vindicta de Scythiis accepta, postquam vix viri, sed in totum effeminati, languerent fortissimi homines. Quis tandem ille morbus sit, multos dubitare animadverti, non audentes Syphilidem seu luem Veneream accusare, quam morbum novum pertinaciter asserunt. Publicè porro docuimus nuper, & mille argumentis probavimus, ut nullum nobis supersit dubium, hunc morbum a Græcis, Arabibus & Latinis cognitum fuisse, virulentis suis symptomatibus stipatum, defluvio capillorum,

pillorum, ulceribus, carie, gummatibus, nodis, gonorrhœa, cruciatibus nocturnis, febricula, macie, venereis thymis, phymatibus, aliisque molestissimis libidinosorum flagellis: Nec nobis defuerunt auctoritates ex textu sacro, classicis seu melioris notæ omnium nationum medicis, Hippocrate, Celso, Plinio, Avicennæ, ut de cæteris taceam: At quia illius curatio quasi velo obumbrabatur, nobis tandem summo Dei beneficio reſerato, ideo *novus* censebatur morbus, quoties summè recrudescerebat. Sed satis de COELESTIS VENERIS vindicta.

Athenis aderat VENERIS COELESTIS delubrum, ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΟΥΡΑΝΙΑΣ, quam primi omnium Assyrii coluere, à quibus Paphii in Cypro acceptum, sacrorum ritum cum Phœnicibus, qui in Palestina Acalonem urbem incolunt, Phœnices cum Cythereis communicarunt. Athenis verò eam religionem induxit Ægeus, cum Veneris ira, & sibi prolem non obtigisse, & sororibus calamitatem immisſam putaret. Quod asate nostra (hoc est centesimo post Christum anno) extat Dea signum ex Pario marmore, Phidia opus. Hæc Pausanias, in Atticis. Id etiamnum testantur ejusdem templi reliquæ, non procul à custodia publica, seu carcere dicto φυλακὴ; Barbæris Turcis pro Moschæa est, quam omnes VENERIS URANIÆ templum nuncupant, ab Ægæo conditum, ab Imperatore Hadriano reparatum. Ut olim Julius Cæsar, VENERIS, seu genetricis, seu armatæ, seu Uraniæ imaginem secum perpetuò gestabat, id de Asclepiade philosopho narrat Marcellinus, l. 22. DEÆ COELESTIS, seu VENERIS URANIÆ argentum breve signum, quocunque ibat, secum portare solitum esse.

Ægyptii Astronomi VENERI COELESTI smaragdum dicaverunt, virginitatis indicem, ex Horo Apolline: Hunc enim in concubitu frangi autumabant: neque quidquam cœlitus animis mortaliū infundi docet Plato, nisi purum & honestum, quod VENERI COELESTI smaragdoque convenit.

COELESTEM VENEREM ornat cestus tunicæ species, ut supra diximus p. 374. Κεὶν ἔχει τὸ μίτλον τὸν ΟΥΡΑΝΙΗΝ κομῆτον; inquit Lucianus, Cestum habet, quo solam COELESTEM ornant.

VENERIS URANIÆ, seu COELESTIS, ejusque Sacerdotis memorat vetus Inscriptio à Reinesio vulgata, p. 359.

ΔΙΟΔΩΤΟΣ ΤΙΤΙΕΛΟΥ
ΑΠΤΕΡΑΙΟΣ ΤΑΝ ΑΔΕΛΦΑΝ ΑΥΤΟΥ
ΜΙΝΥΡΑΝ ΑΡΤΕΜΟΝΟΣ
ΙΕΡΑΤΕΥΟΥΣΑΝ ΑΦΡΟΔΙΤΑΙ ΟΥΡΑΝΙΑΙ

Diodotus Titeli filius.
Aptirens, sororem suam
Mimyræ Artemonis filiam
Sacer. VENERIS COELEST.

Quo loci prudenter animadvertit ill. Gilb. Cuperus, recondita eruditione quàm dignitate spectabilior, & Bataviæ decus, non filiam

luna ut vulgò creditur, sed *uxorem* esse intelligendam; Ita Hæctoris Andromache, Messalina Claudii, Sabina Hadriani. Plura vide in ejus *Hæpocrate*, p. 127. quem hodie receptum & bona fide his sub prælo sudantibus, illicò devoravimus. Hæc eadem VENUS COELESTIS nominatur alibi, p. 242.

Videtur & alia inscriptio VENERI COELESTI sacra: Porro Lipsius ad Livillam Caligulæ filiam refert, cui VENERIS istius & PANTHEÆ ὁμοῖον tribuebat vesanus pater.

VENERI COELESTI AUGUSTÆ
SACRUM
NUMMIA C. F. DORCAS
S. P. F. C.

COELESTIA aliquando nuncupata sunt alia Numina, Juno, Diana, Fortuna, Bona Dea sanctissima, ut ex nummis & inscriptionibus manifestum est: An ut differrent à terrestribus, marinis, & infernis? JOVIS COELESTIS mentionem facit Hippocrates noster, *l. de insom. sect. 4.* his verbis: *Diis supplicationes decernenda sunt: Ad res quidem prosperas, Soli, Jovi coelesti, ΔΙΙ ΟΥΡΑΝΙΩ, Jovi Ctesia, Minerva Etesia, Mercurio, Apollini.* Vidimus etiam inscriptiones, MERCURIO COELESTI, SILVANO COELESTI.

Absint à COELESTI VENERE, ea sacra ἀφροδίτα quibus solebant nova meretricibus tunc primum quæstum corpore facientibus nomina imponere, ut testis est Plautus, *in Pænulo*.

*Aphrodisia, hodie Veneris est festus dies;
Tua pietas nobis planè auxilio fuit.
Cum huc advenisti hodie in ipso tempore:
Namque hodie earum mutarentur nomina,
Facerentque indignum genere quæstum corpore.*

ΕΡΩΤΙ, *Amori*. Ερως aliquando libidinem & Cupidinem innuit; at absit hunc MARCELLINÆ conjungere, VENERIS URANIÆ Sacerdoti, præsertim cum ΟΥΡΑΝΙΩΤ COELESTIS ὁμοῖον conjunctus est. Mallem illum interpretari pro ἀγάπη, φιλία dilectione, charitate, & benevolentia. AMORIS si sapientia sequamur autores, antiquissimum Numen, & cui se natura debet æternitas, cum τὸν ΕΡΩΤΑ Chaos primum omnium emerissee, ex Hesiodo constat, *in Theogonia*.

Πρώτιστα μὲν ΕΡΩΤΑ, Θεὸν μάλιστα πάντων; Phædrus, apud Platonem, *in Sympo.* ὅτι μέγας Θεὸς εἶναι ὁ ΕΡΩΣ, & θαυμαστός ἐν ἀνθρώποις τε & θεοῖς. *Quoniam magnus Deus AMOR, & mirabilis apud homines, Deosque: Et alibi; φήμι ἐν ἐγὼ πάντων Θεῶν ἐυδαίμονες ἄτων ὄντων ΕΡΩΤΑ κάλλιστον ὄντα & ἀέριστον.*
Hoc

Hoc est, Ego scire censeo, Diis omnibus felicibus existentibus; *AMOREM* illis esse feliciorum; cum & pulcherrimus sit. Et apud Athenæum, lib. 13. Omnium Deorum hic natus est mortalibus, suavis: *Ὁρὸς ὁ Δαίμων πάντων ἡδιστὸς ἐστὶ θεοῖς*. Principium rerum, paterque censebatur omnium, quæ sunt & erunt per quem omnia nascuntur, ut intelligitur ex columna Ægyptiaca apud Theonem Smyrnæum, & ab eruditissimo Reinesio relata, pag. 210.

ΠΡΕΣΒΥΤΑΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΠΑΝΤΩΝ ΟΣΙΡΙΣ
ΘΕΟΣ ΑΘΑΝΑΤΟΙΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙ ΚΑΙ ΟΥΡΑΝΑ
ΗΛΙΩ ΚΑΙ ΣΕΛΗΝΗ
ΚΑΙ ΓΗ ΚΑΙ ΝΥΚΤΙ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑ
ΚΑΙ ΠΑΤΡΙ ΤΩΝ ΟΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΣΟΜΕΝΩΝ ΕΡΩΤΙ

Antiquissimus Rex
Omnium Osiris,
Diis immortalibus,
Spiritus & Cælo,
Soli & Lune,
& Terra & Nocti, & Diei
& patri eorum, qua sunt,
queque futura sunt, *AMORI*.

Venerantur Thespenses ab initio maxime Deorum omnium *CUPIDINEM*, cuius est signum vestigium, rude quoddam saxum. Qui primus tantis apud Thespenses pro ceteris Diis honores *CUPIDINI* habendos censuerit, compertum non habeo. Hæc Pausanias, in *Beoticis*. Et paulo post: Thespensibus ex ære *CUPIDINEM* elaboravit Lysippus, & ante eum, è marmore Pemelico, Praxiteles. A Phryne, vel Glycera dedicatus est; Et propter quem unum, Thespia viscebantur, inquit Cicero in Verrem. In Thespis Beotici Ind: ἐν μὲν Θεσπιάς, Ἐρώτα, inquit Pindari Scholiastes in *Olympiad. vii.* Anno 5. celebratorum, meminit Plutarch. in *Eroticis*. Vide p. 388. & 390. τὰ Ἐρωτικά Θεσπιάων ἀγόντων Ἀγροί γὰρ ἀγῶνα πενταετηρείων ἔσσαν γὰρ ταῖς Μίσσας καὶ τῷ Ἐρωτί, φιλοφύμιος πᾶσι καὶ λαμπρόσι. Hoc est, *Amatoria* agentibus Thespensibus: Nam certamen quinquennale celebrat, ut *Mysis* etiam *AMORI* magnifice admodum & splendide. Ea autem sacra placandis inter conjuges dissidiis, Cupidini fieri, docet postea idem Plutarchus. Illa ea sunt, quæ *Ἐρωτικά* malè apud eundem scholiastem leguntur, sed optime animadvertente Jo: Meursio, in *Gracia feriata* *Ἐρωτικά* nuncupari debent; de quibus ita Athenæus, l. 13. Θεσπιάς τὰ Ἐρωτικά τιμῶσι κατὰ Παναθηναῖα Ἀθηνῶν. Hoc est, *Thespenses sacra Amatoria faciunt, ut panathenæa Athenienses*. Unde ferè idem Eustathius, *Comm. Ω.* ad *Iliad.* Θεσπιάς γὰρ ΕΡΩΤΟΣ χάριν τὰ Ἐρωτικά ἔγχευ, ὥς οἱ τιτὰ ἀλκιμῶν καὶ Παναθηναῖα.

ΟΥΡΑΝΩ, Cælesti seu *Uranio*. Cicero, l. 3. de nat. Deor. docet tres fuisse Cupidines, quorum primus, inquit, Mercurio & Diana natus dicitur: Secundus Mercurio & Venere: Tertius est Anteros, Marte & Venere. Simonides apud Servium, dicit Cupidinem ex Venere tantum esse progenitum.

Du-

Duplicis AMORIS mentionem facit Plato, in *Sympos.* Ἀγαθὸν δὲ δὴ καὶ ΕΡΩΤΑ τὸν μὲν τῇ ἐτέρᾳ συνεργόν, πάνδημον ὁρῶς καλεῖσθαι, τὸν δὲ ΟΥΡΑΝΙΟΝ. Hoc est, *Necesse est igitur, & Amorem alteram sequentem, vulgarem rectè vocari, hunc verò Cœlestem, sive URANIUM*: Ab eo fortasse Plutarchus, in *ἐρωτ.* Egyptiis eodem, quo Græci modo, duos faciunt Cupidines, vulgarem unum, qui Πάνδημος est, & alterum Cœlestem, qui ΟΥΡΑΝΙΟΣ: Tertium censeri esse Solem: Venerem valde venerantur. Hinc cantat Horatius, *od. 17. l. 1. & od. 1. l. 4. mater seva Cupidinum.*

Cum omnes ferè Cupidinem Veneris filium facerent, Sappho ab aliis diffidens, è Cœlo, & Terra natum fingit: vide Interpretem Apollonii, in *l. 3. Argon.* Ob binos illos Cupidines, duos etiam arcus finxit Euripides, in *Iphig.* quos intendere quippe solet Cupido, unum prosperum, & vite beatæ effectorem; alterum vite perturbatorem, & corrumpentem. Τὸ μὲν ἐπ' αἰῶνι πότμῳ, τὸ δ' ἐπὶ συγχύσει βιοτῆς. Cœlestem hunc Amorem descripsit Zeno apud Athen. *l. 13. c. 1.* esse Deum libertatis, amicitie, concordia largiorem, ab eoque nihil aliud expectandum: Τὸν ΕΡΩΤΑ θεὸν εἶναι φιλίας καὶ ἐλπίδας, ἔτι δὲ καὶ ὁμονοίας παρασκευαστικόν, ὅλη δὲ εὐδαιμόνιος: Deum auxiliatorem in iis, quæ ad civitatis salutem spectant venerabilem & ab omni turpitudine semotum. Τὸν ΕΡΩΤΑ θεὸν εἶναι συνεργὸν εὐεργετοῦσθαι πρὸς τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν, σεμνὸν τὸν καὶ πάντας αἰχρῶ κεκοσμημένον. Et ille est profectò, ut docet Plato, in *Sympos.* Πάντων θεῶν διδασκωνέστατος καὶ κάλλεστος καὶ ἀρεστός. Omnium Deorum felicissimus, pulcherrimus, & optimus. Sic nobis COELESTIS AMOR ΟΥΡΑΝΙΟΣ ΕΡΩΣ pulcrorum pulcra specula, mortalia & moribus obnoxia, divinorum, & sola mente cernendorum machinatus, in figuris, coloribus, formisque adolescentium rutilantia ea nobis exhibet, memoriamque his initio inflammatis sensum excitat. Plutarchus, in *amat.* Licet ideò amare, & AMORI tempestivè gratificari, ex Athen. *l. 13.* Εἴη καὶ ἐρῶν δὲ ΕΡΩΤΙ ἐχαιεῖσθαι κατὰ καιρὸν.

Manum de tabula.

F I N I S.

ΣΥΝ ΘΕΩ ΚΑΙ ΜΟΥΣΑΙΣ.

. 2 1 1 1 1

